

Nedělní rozjímání

liturgické
mezidobí **2023**

**Impulzy otce
Pavla Ambrose SJ**

2. neděle v mezidobí

Vydávat svědectví znamená přinášet druhého

Epizoda z dnešního úryvku se odehrává poté, co Jan Křtitel prohlásil, že není Mesiáš. Evangelista ho nenazývá předchůdcem, ale svědkem (μαρτύρ) a Janovo evangelium vlastně začíná svědectvím, které bude vydávat Synovi až do konce: „On musí růst, já však se menšit.“ (Jan 3,30) **Vydávat svědectví znamená přinášet druhého.** Ten druhý přichází v našem způsobu myšlení, života a jednání. Sám v sobě přivede na svět toho, o němž svědčí, Beránka Božího, toho, který snímá hřích světa. To je klíč k četbě celého Janova evangelia. Neříká jen beránek, protože tento výraz mohl jednoduše odkazovat na verše v knize Leviticus, které ho řadí mezi ostatní zvířata určená k usmíření (Lv 9,1–4), ale spojuje ho s Bohem, spojuje ho s nocí, kdy došlo k vyjití z Egypta, spojuje ho s událostí, o níž žádný Žid nemohl pochybovat, že ji způsobil Bůh. První slovo Jana Křtitele je tedy jednoznačné: tento člověk je Beránek z knihy Exodu, ne beránek smíření, ale beránek oběti své krve, který nás vysvobodí ze smrti; neboť jako ta krev na bráně chránila Izrael, když smrt procházela, a nevstoupila, tak nyní tento Beránek sejme hřích světa.

Co znamená u Jana výraz svět? I onu uzavřenou, soběstačnou mentalitu, která odmítá život a světlo, která neustále navrhuje svůj vlastní život jako světlo. Je to mentalita, která nějakým způsobem vytváří neustálý odpor vůči Bohu a chce navrhnout jiný život a jiné světlo. Ježíš je Beránek poslaný Otcem, aby odstranil tento řád věcí, v němž se člověk neustále snaží vytvářet svůj vlastní život. Hřích, o němž Jan mluví, není jednotlivý skutek, ale stav srdce, který způsobuje, že člověk hřeší.

Řecké slovo snímat (αἶρω) má mnoho významů: zvednout, pozvednout; sebrat, posbírat; vybrat; nést; odnést, uchopit, vzít (si); vzít na sebe; odejmout; odřezat; zničit; zrušit; odstranit; zabít, popravit; zvednout kotvu, odplout; držet v napětí. Odnímat znamená vzít a přemístit ve smyslu nechat zmizet, vypařit. Je to výraz, který Jan používá i při jiných příležitostech, když vstupuje do chrámu, aby vyhnal kupce (Jan 2,13–22), když říká, že mu nikdo nevezme život (Jan 10,18), a především je to výraz, který používá řecký překlad Bible, Septuaginta, v Iz 53,7 pro služebníka Jahveho. Ten je odstraněn z cesty útlakem a nespravedlivým soudem, který nacházíme v dnešním prvním čtení. V aramejštině výraz pro služebníka připomíná výraz pro beránka. Beránek je Služebník, snímá hřích světa, protože ho pozvedá, pohlcuje, bere ho na sebe, zachází s ním jako s němou ovčí, jako s Beránkem vedeným na porážku atd.

On snímá hřích světa a sám se stává hříchem (srv. 2Kor 5,21). A svět odstraňuje toho, který vzal na sebe náš hřích. A proto nás naplňuje novým životem. On nás

zbavuje hříchu, protože nás ponořuje do svého Ducha, zaplavuje svým Duchem. Křtí nás Duchem, dává nám Ducha života, Ducha, který je život a světlo, a činí nás Božími syny.

Svět se stále snaží něčím zachránit. Bůh sám zachraňuje skrze lásku. Člověk s ním nehledá spásu mimo lásku. A hřích světa neodstraňuje tím, že by ho někam hodil, že by provedl jednoduchý obřad smíření, ale tím, že ho vstřebává, že ho na sebe bere. Láska totiž nemůže najít jinou stopu než lásku. Otec může spasit svět pouze prostřednictvím skutečného vztahu mezi Bohem a člověkem v Ježíši Kristu. Ne pomocí nějakých prostředků, ale pouze láskou, tedy pouze vztahem. Pouze synovstvím, protože on je Otec. Nemůže dělat nic jiného, protože je Otec. Zůstává mu jen Syn a jeho dech, jeho život, který je Duchem.

3. neděle v mezidobí

Pokušení spoléhat na mocné spojence

Ježíš opouští Nazaret, oblast Dolní Galileje, dnes s převážnou většinou arabských obyvatel. V době Ježíšově jedna z nejvíce do sebe uzavřených částí Svaté země. Ježíš nejde do Jeruzaléma, do centra, ale na opačnou stranu. Země Zabulonova a Neftalíмова proslula jako Galilea pohanů. Byla pravou periferií, jak by dnes řekl papež František.

Tato národnostně smíšená společnost je pro Židy nečistá. Matouš chce zdůraznit univerzální zaměření Kristova poslání. Mesiáš přichází pro všechny. To je slovo do pranice. Odkaz na Izajáše v prvním čtení nás uvádí do obšírnějších souvislostí. Politické pozadí čte duchovně: jsme na severu Izraele, v době asyrské nadvlády po rozdělení království. Jsme v území Zabulonově a Neftalimově, v nejúrodnější a nejbohatší části Galileje, které je svědkem nebývalé krutosti ze strany Tiglatpilešara III. (†727 př. Kr.). Trestá oslepením každého, kdo se pokusí o vzpouru. Setkal se s ním král Achaz, který nechtěl znamení od Boha. Zmínka o lidech vysílených útlakem, chodícím v temnotách je tedy skutečná a tvoří pozadí, na němž Kristus začíná své působení. Matouš zdůrazňuje tuto temnou a tísnivou realitu a touhu po osvobození. Proč tento trest na Boží lid? Protože jeho trvalým hříchem je falešná naděje, že se zachrání tím, že si najde silnějšího spojence. Ježíš na toto dávné proroctví z doby před sedmi stoletími navazuje: ukazuje, že nezáleží na časovém odstupu, ale stále přítomné duchovní pravdě. Ve stejném duchu můžeme číst i zmínku o Midjáncích; Židé čelí stejně útlaku probouzejícímu děs, sní o mocném spojení, které by nepříteli porazilo. Bůh se nechává slyšet a povolává Gedeona. A ten? Vítězí s hrstkou mužů (srv. Žid 11,32–34).

Copak to není trvalé pokušení i církve? Spoléhat na mocné spojence a sílu? Ježíš ukazuje jinou cestu: naše domnělá síla, opírající se o mazanost světa, naše lidské propočty, brání Bohu, aby jednal na způsob Kristův. Síla křesťana spočívá v něčem jiném: nechat působit Boha. On sám, osobně, vede ke spáse. Proto ono: „Οβραττε σε (μετανοείτε), neboť se přiblížilo nebeské království.“ Směřování je špatné, protože žijete v klidných, hnilobných vodách starého člověka. Je třeba vstoupit do bouře Ducha. Copak by stačilo jen slepě jít dál? Nevidět dál? Nechat působit Boha předpokládá vstoupit do jiného světa. V něm je podstatné vše, co je začátkem dovršení všeho v Kristu. Máme opustit mentalitu spojení s mocnými, přestat se o ně opírat a brát vážně to, na co spoléhá svět. Vynikající ekonomická prosperita církevních podniků nás nezachrání, tím spíše závislost na dotacích. Nebo se chceme klanět zlatému teleti? Platí to pro pohany, kteří se opírali o svou ekonomii

(srv. Mk 5,1–20), i pro Židy, kteří se opírali o Zákon (srv. Řím 3,9; Ef 2,1-5); oběma Kristus říká: Obráťte se, nemůžete jít vpřed, směr je špatný.

Co znamená, že království nebeské přišlo do země Zabulon a Neftalím? Bůh se přiblížil k člověku. Přišel sem, ke mně. Předobrazem onoho – obraťte se navždy – zůstává otec víry Abrahám: vyjdi a jdi. A po obrácení přichází povolání, volání: pojď a následuj mě. Nejsem to já, kdo přebírá iniciativu. Není to moje náboženská praxe. Nejsem to já, kdo promítá do Boha svá očekávání a své představy o vlastní spáse, ale naopak. **Stávám se aktivním přijímáním Spasitele.** Jde o to, abychom reagovali přijetím, a ne připisováním si zásluh. Odpovídám tomu, kdo mě volá. **Povolání se shoduje s vykoupením.** Tato duchovní zkušenost je v životě nesmírně důležitá, zvláště podíváme-li se na to, jak slibné povolání někdy končí životem nevykoupeného člověka. Místo toho se nebeské království přibližuje, protože je to Bůh, kdo nás spojuje: „Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek aby byl trvalý.“ (Jan 15,16) Povolání je novost života, kdy se mění způsob chápání náboženství a víry. Kde nedávám pravidla spásy, ale přijímám výzvu a následuji Syna.

4. neděle v mezidobí

Co má zářit v našem srdci a co má být vidět na naší tváři

Když skauti zapalují táborový oheň, přistupují ze čtyř stran s pochodní: z východu hoří vatra ve znamení krásy, ze západu ve znamení pravdy, z jihu ve znamení síly, ze severu ve znamení lásky. Plamen ohně tvoří navždy živou vzpomínku toho, co pro skauta znamená jeho slib. To, čím je pro skauta táborový oheň, tím je pro zbožného žida hora Sinaj a pro křesťana hora Blahoslavenství. Perikopa o osmeru blahoslavenství se obvykle čte na svátek Všech svatých, tedy těch, kteří přináleží zcela Kristu. Je nejvýstižnějším rysem těch, kteří Krista přijali. Matouš uvažuje o Mesiáši vždy s ohledem na to, aby Židy neznepokojil a oni ho mohli přijmout. Jeho evangelium je rozděleno na pět částí, které záměrně odkazují na pět knih Mojžíšových. Na pozadí Pentateuchu chce zvýraznit podobu mezi Kristem a Mojžíšem. Proto Ježíš vstupuje na horu podobný Mojžíšovi, který na Sinaji přijímá desatero Božích přikázání. Desaterem nového člověka povolaného ke vzkříšení z mrtvých jsou blahoslavenství zosobněná v Bohočlověku. Ježíš je nejen vyhlašuje, ale především je vyzařuje ze svého lidství. V blahoslavenstvích nejde tak ani o to, co máme dělat, nýbrž co má zářit v našem srdci a co má být vidět na naší tváři. Jeho lidství v nás žije tak silně, že proniká všechno, co jsme a co děláme.

Blahoslavenství je složeno ze 72 slov. Zde se odráží 10. kapitola knihy Genesis, v níž Mojžíš vyjmenovává 72 národů světa. Blahoslavenství nejsou určena jen Židům, ale celému lidstvu, 72 národům. Zavazují novým způsobem: totiž zmocňují se našeho srdce tak, že náš život je podobný Ježíšovu životu. Nestačí se proto dívat jen na to, jak mne blahoslavenství objímají, ale jak ze mne hovoří, září, tryskají do tohoto chaotického světa ovládaného očekáváním zmaru, vnitřního zhroucení, tikáním klimatických hodin, očekáváním konce konzumního nastavení člověka a života založeného na úspěchu a produktivitě. Blahoslavenství žijeme v nové době, v osmém dnu, který je dnem vzkříšení, nového stvoření, nového života. Je psáno, že kdo zachovává Zákon, bude mít dlouhý život. Blahoslavenství ukazují něco jiného: kdo přijme Krista, má život osmého dne, konečný život, život Syna. Dodržování Božího pořádku, zákona, uspořádává život na této zemi. Blahoslavenstvími dýcháme již to, co řád, pořádek, klid přesahuje: nebe, které sestupuje do našeho pozemského života, aby nás vtáhlo do života nebeského.

Hloubku blahoslavenství v životě křesťana objevujeme nejdříve v Kristu samotném, v jeho přítomnosti mezi námi, v jeho slovu, které hovoří v srdci. A dále: v jeho svatých. V Kristu Bůh svobodně spojil lidstvo se sebou samým a spojením lidského s božským dochází k radikální změně v samotném kořenu lidství. Podle Origena se v blahoslavenstvích Kristus představuje ve své slávě v lidské podobě,

ve svém cítění, vnímání, prožívání na cestě k dovršení. Zobrazuje svůj obraz před světem, pouto, propojení, jednotu božského a lidského. Klíčem je tedy právě Kristovo božské lidství prozářené blahoslavenstvími. Blahoslavenství je životní styl nitra, které prošlo Paschou. Je způsobem života Zmrtvýchvstalého v nás. Ve zkratce: ti, co nemají nic, s Kristovým příchodem mají všechno.

Slovo blahoslavený (μακάριος = blažený, šťastný) je něco podstatně jiného než „pouhé“ štěstí spokojeného člověka, které mu se daří (εὐδαιμονία). Blahoslavenství je vybavení člověka na cestě Božích přátel, kteří jsou očekáváni. Týká se všech podob budoucnosti: toho, co bude zítra, i toho, co bude na konci časů. Blahoslavenství jsou onou životní kartou, která přináší vítězství. Kdo žije životem Božího dítěte, má blahoslavenství za náruč, která jej přenáší skrze stále vybojovávanou novou mentalitu životního stylu, sice v chudobě, pláči, tichosti, lačnosti, nespravedlnosti, zápase o ryzost, smír i nespravedlnosti. Má nový přístup k věcem, který se projevuje v tom, že se nestará jen o sebe a že nemá žádnou oporu mimo Boha. Prožívá důvěrně zaslíbení: „Přišel jsem, aby měli život a měli ho v hojnosti“ (Jan 10,10). Člověk je blahoslavený ne proto, že prožívá těžkosti dějin, ale proto, že patří Bohu, patří do jeho království a sklízí jeho lásku navzdory těžkostem a obtížím, které přicházejí.

5. neděle v mezidobí

Zhloupne tím, že nečeká na svého Pána

Minulou neděli jsme viděli jedno podstatné: blahoslavenství vlastně vystihují obraz Krista jako naplnění nové smlouvy. Nová smlouva je hmatatelně vyjádřená v jeho osobě. Božské a lidské v jednom se stávají skutečností. První slovo, které Kristus pronese po slavnostním vytesání nové smlouvy, blahoslavenství, zní: „Vy jste sůl země.“ Blahoslavenství přetváří pokřtěného v sůl této nové smlouvy, nového způsobu lidského bytí. V Lv 2,13 se píše: „S každým svým obětí darem přineseš sůl.“ Sůl jako to, co uchovává a chrání před zkažením, ale je i novou kvalitou oběti i smlouvy. Sůl je také moudrostí, a to natolik, že v Kol 4,6 se říká: „Vaše řeč ať je vždycky laskavá a jadrná.“ Doslova: okořeněná solí, abyste věděli, jak máte každému odpovédět. To je řeč moudrosti, to znamená najít ve všem to, co se počítá a co zůstává, co se nekazí, co není zkažené. Nese v sobě ohnivý zření budoucího. Co je tedy skutečnou solí země a solí moudrosti života?

Svatý Pavel v 1Kor 13 výslovně objasňuje, na čem v životě záleží. Ukazuje, že můžeme obětovat svá těla v ohnivě, prozářené oběti. Stále nám životem zní to nejpodstatnější, co zcela rozeznává hlubiny Kristova srdce v pohledu na tento svět: „Kdybych neměl lásku.“ „Láska nikdy nepřestává.“ Je to tedy láska, která dává životu pravou chuť, pravou chuť všemu, co se děje. Podoba Kristovy lásky, vyzařující z jeho srdce, utváří způsob existence církve. Když ji odráží, opětuje, rozvíjí, pak koná ono jí svěřené dobro celému lidstvu. Udržuje celé lidstvo v добру. Aby bylo jídlo chutné, nemusí být všechno slané, ale stačí jen malé množství. Proto je důležité, aby křesťané brali své povolání být solí vážně.

Pozastavme se u toho, co Kristus říká: „Jestliže však sůl ztratí chuť,“ bude-li zbavena své chuti, k čemu je? Ona ztráta chuti je vyjádřeno slůvkem *μωρανία*, což doslova znamená: být hloupý, jednat hloupě, dělat hlouposti, dokázat, že je člověk nebo věc hloupá, učinit plochým a nevkusným, co ztratí svou sílu a chuť. Bez slanosti našeho života prohloupíme. Pokud křesťan začne uvažovat bez ohledu na své dovršení, nebere do úvahy proměnu svého těla při vzkříšení, zhloupne tím, že nečeká na svého Pána, nejde mu vstříc, nenalezne nikdy smysl svého bytí ve světě. Když tento svět nebude mít pro něj smysl přípravy k proměně, zavrhně on sám nakonec i svět, nebo svět jeho. Bez čekání na Pána je křesťan jako sůl bez slanosti. Jak tedy zachovat svoji slanost? To, co nás činí slanými, je to, že v nás žije Kristus. Naší jedinou skutečnou starostí je zůstat v Kristu a s Kristem. To je také smysl pozdějšího výroku: „Vy jste světlo světa!“ (Mt 5,14), protože sám o sobě říká: „Já jsem světlo světa.“ (Jan 8,12).

Jsme světlem, pokud je v nás zažehnut jeho život, neboť Boží život je světlo (Jan 1,4), takže podstatnou otázkou je život. Jsme-li zabydleni Božím životem, životem Syna. Místem jeho zjevení se stává naše lidství. Zkrátka, kde se Bůh sám sděluje druhým jako světlo, které osvěcuje. Aby bylo jasno: sůl, která uchovává a činí živé chutným.

Nedbáme-li na to, abychom byli zabydleni božským životem, nesoustředíme-li svou pozornost na své nasazení a konání, co se může stát? Budeme sice konat dobré skutky, ale ty nikdy nebudou schopny vzbudit u lidí obdiv a chválu jediného Boha, Stvořitele a našeho nebeského Otce. Cožpak vlastní dokonalost je smyslem života křesťana? Smyslem je něco jiného: zjevení Otce. Přinášet sůl znamená pozvat, lépe řečeno strhnout sestry a bratry do jeho nebeské záře. Nechat okusit moudrost Boží.

6. neděle v mezidobí

Něco mu stále chybí

Počátek Ježíšovy veřejné mise byl zjevně znepokojivý. Vycítil potřebu objasnit svůj postoj k Zákonu a Prorokům. První věc, kterou objasňuje, je, že nepřišel zrušit Zákon ani Proroky, ale přinést jejich naplnění. Slovo naplnění (πάντα γένηται) v kontextu 5. kapitoly Matoušova evangelia říká mnohem více, než že se jedná o nějaké dokončení něčeho. Vše, co se doposud událo, nenaplnilo ani Zákon, ani to, co řekli proroci. Evangelium, dobrá zpráva, spočívá v tom, že právě On, Kristus, je naplněním toho, co předpovídá Zákon a Proroci. Od nynějška přilnout k Božímu plánu pro lidstvo znamená přilnout ke Kristu. Pavel to říká ještě lapidárněji: být v Kristu Ježíši. Bez Krista nelze mluvit o naplnění Boží vize o člověku. Kristus sice plně zachraňuje onu cestu, kterou určil Zákon, a proroctví o spáse, které ohlásili proroci. V Zákoně je však něco více. Když jej někdo dodržuje, to samo o sobě ještě nemůže naplnit Boží plán. „Nebude-li vaše spravedlnost mnohem dokonalejší než spravedlnost učitelů Zákona a farizeů, do nebeského království nevejdete.“ (Mt 5,20). Kristus zmiňuje dvě skupiny, které se chlubí tím, že Zákon znají a praktikují. Ale podle jeho slov to ke vstupu do Království nestačí. V Lk 15 je totiž nejstarší syn vykreslen jako ten, kdo nepřestoupil žádné přikázání, a přesto nevstoupí do Otcova domu. Mt 19 ukazuje mladého muže, který tvrdí, že vždy dodržoval všechna přikázání, ale něco mu stále chybí. Pavel, který zřejmě ze zkušenosti zná frustrující aspekt Zákona, důrazně říká: „Pro skutky Zákona nebude žádný člověk uznán za spravedlivého“ (Gal 2,16). Zákon může být dobrou pákou na člověka, přimět ho k určitému jednání, ale nedokáže změnit kvalitu života, nedokáže změnit jednotlivého člověka, izolovaného v sobě samém, člověka, který se poměřuje se Zákonem. Nezrodí ho do vztahu k Bohu. Neotevře mu oči z velikosti daru, obdarování, přijetí nezaslouženého.

Uskutečnění Zákona ve skutečnosti odhaluje nedostatek života jako vztahu, jako společenství. Mezi prvními třemi přikázáními, která se týkají Boha, a dalšími sedmi, která se týkají vztahů s ostatními, se vytvořila velmi hluboká brázda. Náboženský člověk klade veškerý důraz na první tři body, tedy na to, aby dělal vše, co se týká ospravedlnění ve vztahu k Bohu. Stačí připomenout několik epizod, kdy byl sám Kristus vystaven zkoušce a vyšel z ní s trapnou otázkou: „Smí se v sobotu jednat dobře, anebo zle?“ (Mk 3,4). Zákon snadno zkresluje pohled, protože není schopen člověka změnit, tj. přivést ho zpět k Otcovu plánu života, který je sám o sobě synovský, a proto plný proudící lásky. Zákon ponechává člověka ve stavu, kdy vztah není podstatou jeho existence. Ten nezačíná v přijatém daru, ale v dobytí prostřednictvím závazku, a proto vztah vždy zůstává řízen člověkem. Proto se

člověk může cítit v právu vůči Bohu a soudit druhé, dokonce je pošlapat a odstranit. Největší trapnost Zákona bez Krista je samotným osudem Krista, který byl pod Zákonem odsouzen, „aby vykoupil lidi, kteří podléhali Zákonu. Tak jsme byli přijati za syny“. (Gal 4,5).

Naše dějiny jsou také smutným svědectvím o tom, jak snadné je potvrzovat Krista na teoretické úrovni, a zároveň se stavět na stranu nesčetných nespravedlností, nebo dokonce otevřeně vystupovat proti člověku.

7. neděle v mezidobí

Poznat svobodu jako možnost nereagovat na logiku urážky

Když se zaposloucháme do dnešního evangelia, zahlédneme Ježíšův autoportrét. Jak se Otec dívá na proměněné lidství svého Syna?

Neproměněné lidství má tuto tvář: oko za oko a zub za zub. V tomto právním principu jde o narovnání spravedlnosti: nemá se požadovat v síle bezuzdné pomsty více než to, co mu bylo způsobeno. (Ex 21,23-35) Proměněné lidství? Jak se pozná? Nevstupuje do této logiky: něco za něco. Čeho nás zbavuje? Svobody. Necháme se strhnout bohem pomsty. Bůh všechno dobré odměňuje a zlé proměňuje. Reakce na akci nás staví do situace: být jako ten druhý, kdo útočí. A ještě něco více. Stát se bohyní trestu. To je skryto v naší neproměněné přirozenosti.

„Když tě někdo udeří na pravou tvář, nastav mu i druhou.“ Facky se obvykle dávají na levou tvář, ovšemže s výjimkou leváků. Pravá je silnější. Když by pravák dal facku na pravou tvář, je to dozajista velmi proradná facka zezadu. Vyjadřuje absolutní pohrdání, nízkost charakteru, zaslepenost mysli. Co radí Kristus? Udělej toto: nabídní svou tvář, ať tě pořádně uhodí. Dej mu poslední možnost, aby svoji svobodu poznal jako možnost také nereagovat na logiku urážky. Svoboda je zakotvena v Boží spravedlnosti, jak vidíme na kříži.

„Miluj svého bližního a měj v nenávisti svého nepřítele“ je další z instinktů lidské přirozenosti. Bližnímu se v hebrejštině říká reach, což znamená ten, kdo patří do tvé skupiny. To je kolega, přítel, bratr. Ten, s kým jsi, ten, kdo je na tvé straně. Ten, kterého máš rád. Najednou se zde děje něco zvráceného: může nenávidět toho, kdo je na druhé straně. Tak působí převodní páka násilí: prohlásím kohokoli na toho, kdo k nám nepatří. A co? Kupuji si oprávnění jej nenávidět. Kristus říká něco jiného: nikoho nemůžeš dá někam jinam, protože všichni jsme dětmi nebeského Otce. On nás miloval všechny, když jsme byli ještě hříšníci. „Byli jsme usmířeni smrtí jeho Syna v době, kdy jsme s ním byli ještě znepřáteleni“ (Řím 5,10) Nikdy jsme nebyli mimo. Vždy jsme byli v centru Boží pozornosti. Bůh se nikdy kvůli boholidství svého Syna nestane něčím mimo lidství. Proto není Bohem msty. Nemůže nikdy ztrestat své vlastní tělo. Následovat Krista spočívá v nepřijímání logiky zla.

Jak můžeme chápat ono evangelní: „budte dokonalí“? Být dokonalý se v žádném případě netýká malého individuálního světa, mé vlastní dokonalosti, dokonalé formou mého jednání. Není usilovné držení se vysněného světa bez mráček na obloze či nad oblaky někdy směšné? Dokonalý bylo označení pro křesťany, kteří se stali součástí Těla Kristova, těla Syna. Ti, kdo jsou v Synu, kdo mají podíl na jeho

vlastním životě, prožívají dokonalost jako synovství, jako lásku k Otci a k bratřím a nemají nepřátele. Zloba druhých je součástí jejich vlastní bolesti v Kristově Těle. Otcova láska totiž způsobuje, že může pršet stejně na spravedlivé i nespravedlivé. Dokonalost je účastí na této lásce, kterou však Syn uskutečnil ve svém lidství až ve velikonočním tajemství. Ve velikonočním tajemství totiž můžeme objevit pravý význam všech ran, které jsme si za léta života nasbírali.

Pravý smysl naší lidské skutečnosti lze rozluštit pouze v tom způsobu jejího prožívání, jak být jedno s Kristem ve zkouškách, abychom s ním byli ve slávě. Jen takto v Kristu, totiž v takto prožívaném bytí s Kristem se zjevuje celá pravda o člověku.

Slavnost Nejsvětější Trojice

Přebývání v druhém je božská existence

Trojice. Je to tak složité, že jsme v koncích se svojí náboženskou násobilkou? Rozmlouvejme společně o tomto tajemství. V naší tradici svátky, které následují po Velikonocích, prakticky syntetizují tajemství, které se slaví od Vánoc do Velikonoc. Svátek Nejsvětější Trojice otevírá dílo spásy, které odhaluje tajemství Boží pravdy, jež se v Janově evangeliu soustředí na Otcovu lásku k nám v Synu, poslaném jako dar, který nás, pokud jej přijmeme, činí Božími dětmi.

Teprve Duch nás činí schopnými přijmout Syna. Je to pouze Duch, který od Syna bere a nám dává to, co je mezi Otcem a Synem; to, co se tam děje, nám může být přístupné pouze díky daru Ducha Svatého. A je to on, kdo nás učí vyslovovat Boží jméno: „Abba, Otče“. On nás totiž vkládá do Syna. To je Boží láska, v Duchu Svatém nám dává přijmout Syna a Syn nás vkládá do Otcovy lásky, vkládá nás do tohoto věčného společenství, do tohoto společenství, které je jedním Bohem a rozšiřuje na nás, kteří jsme stvoření, život Věčného. A protože Syn je pravý člověk a pravý Bůh, jeho přijetím přijímáme také pravého člověka, nejen pravého Boha.

Nevíme, co je člověk, až do chvíle, kdy objevíme, že jsme Bohem milováni, až do chvíle, kdy je nám v Synu dáno pravé lidství. Synovo Já není jen božská přirozenost, neboť Kristus nevychází z božské přirozenosti, ale je zplozen z Otce; Synovo Já je božská přirozenost učiněná synovskou.

Je to božská přirozenost zcela vlastněná Synem, je to synovská božská přirozenost, ne jen nějaká božská přirozenost sdílená všemi třemi. Každý ji vlastní integrálně, proto je v Synovi integrálně synovská, a když se zjevuje, zjevuje Otce, protože zjevuje synovství. V tom spočívá Boží existence, že jeden přebývá v druhém. Kristovo Já zjevuje Otce a Syn se v tomto okamžiku uskutečňuje v plnosti.

Přebývání v druhém je božská existence a pro nás to znamená, že druhý se realizuje, když mě vyvede, a já se realizuji, když vyvedu druhého. To se děje s námi lidmi, když nás Bůh miluje: uvádí nás do této existence skrze Syna daného do našich rukou, což je naše osvobození od individuálního, ztraceného života (život směřující k smrti, *bios* / βίος /) k životu ve společenství, kde přebýváme jeden v druhém, kde se stáváme společnou strukturou. A začínáme žít tento život, který je *zoè* (ζωή), život, který je definitivní, nezvratný.

Trojice je způsob existence církve. Pravá láska totiž nekončí aktem lásky, ale otevírá se, zapojuje se do společenství, které končí v Otci. „Tak ať vaše světlo svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích.“ (Mt 5,16). Nebojme se ani důvěrného tónu, když o Trojici hovoříme.

10. neděle v mezidobí

Tři světla

Z dnešního evangelia si odnesme tři světla, která prozáří týden, který máme před sebou. Bůh nás volá ne podle toho, jací jsme, ale proto, jaký je on. Všichni jsme hříšníci, ale Ježíš nás stále volá, abychom byli s ním. Ježíš nás stále miluje a neustále nás vyzývá, abychom se k Němu vrátili. Ježíš povolává i ty, které svět odmítá a nenávidí. Povolává nejen prosté židovské dělníky, například rybáře. Ale i ty, kdo jsou v tehdejší společnosti nejvíce nenáviděni: celníky. Kdo má v lásce toho, kdo vybírá poplatky, clo nebo daně? Navíc takto získané peníze dělí: něco z toho dává římským okupantům, druhou část si ponechává. Lze si představit horší kombinaci než spojení zrady a chamtivosti? Průměrný člověk měl tehdejšího výběrčího daní za nejhoršího hříšníka. Přiznejme si, že se rádi schováváme na většinový názor. Cítíme se bezpečněji, když můžeme nadávat spolu s druhými. Má však většina vždy pravdu? Dav poskytuje to nejbezpečnější místo pro to, abychom ventilovali své vlastní problémy, abychom si léčili vlastní bolístky. Zbožní židé si proto našli někoho, na koho mohli všechno svést. Ježíš se ale nenechá strhnout davem. Není jeho součástí, odolává tendenci se tomu davu přizpůsobit. Je to první světlo, které si můžeme odnášet z dnešního evangelia. Pro Ježíše je celník tím, který ho také potřebuje, aby mohl pokračovat ve svém poslání. Počítá s ním pro nastolení Božího království zde na zemi.

Ve všech třech synoptických evangeliích se příběh Matoušova povolání odehrává krátce po zázraku uzdravení ochrnutého v Kafarnau a po něm následuje důrazná, velmi pádná a energií nabitá výzva: nové víno do nových měchů. Také ve všech třech synoptických vyprávěních je pak Ježíš pozván na hostinu, na níž se sejde zástup celníků a dalších. Jak tomu rozumět? Všimněme si nejdříve několika klíčových slov: „Pojď za mnou!“ (Mt 9,9) [Ἀκολούθει μοι = následovat, sledovat, jít za někým, jít vzadu a nechat druhého vyniknout]. Dvě slova poháněná Duchem Svatým změní člověka od základů, pokud na ně odpoví svou vírou. Matouš takovou odpověď učinil a projevil velkou víru, že natrvalo opustil své prestižní zaměstnání a s ohromnou vděčností uspořádal velkou hostinu na Ježíšovu počest, aby jeho přátelé mohli na vlastní oči vidět tohoto nejneuvěřitelnějšího Bohočlověka.

„On vstal a šel za ním.“ (Mt 9,9) [ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ = I vstal a vydal se za ním.] Začalo v něm pracovat vzkříšení tím, že šel, následoval ho, učil se od něj. Stal se akolytou, druhem na cestě, tím, který následuje. Slouží, tedy je ministrant, ministr, původně ten, kdo nese při bohoslužbě svíci. A nakonec při zvláštních příležitostech může podávat Tělo Kristovo. Je snad ve skutečnosti něco lepšího než následovat Ježíše?

Povšimněme si, že úryvek má dvě části: tuto první, intimní, která se odehrává mezi Matoušem a Kristem. Co způsobí okamžitá pozitivní reakce Matouše, jednoho z nenáviděných mužů tehdejší společnosti? Zázrak jednotlivce se rozlévá do zázraku ve společnosti: Ježíš sedí u stolu s hříšníky a celníky. Narušuje dojem vytvořený veřejným míněním. S velkou autoritou prohlašuje milosrdenství za samu podstatu Božího náhledu na svět. Nepotřebujeme právě toto slyšet jako druhé světlo, které si odneseme?

Co říci na závěr: Ježíšův božský nekonečný soucit s námi můžeme prožívat v rovině osobní. Nezasloužíme si to, a přesto nás stále tak plně miluje. A druhá věc: Namísto toho, abychom se za tuto lásku styděli a utíkali před ní, měli bychom se soustředit na to, jak se Pánu co nejlépe odvděčit a poděkovat mu za jeho nesobeckou lásku k nám. Třetí věc: neroznášejme kolem sebe nenávist. Spíše uvažme, jaké místo Bůh připravuje pro ty, kterým nemůžeme někdy přijít ani na jméno. Covidová doba byla pro nás zkouškou, že stačí jen málo, abychom se stali davem. Realita je možná jiná, než si vůbec myslíme jen z toho, co vyčteme na internetu. Když se z našeho srdce vytratí soucit, který má Kristovo Srdce se světem, asi jsme se namočili do nějaké šlamastiky, bahna, z kterého je třeba vyjít. Nechceme snad rozzářit toto třetí světlo kolem sebe?

Slavnost Božského Srdce Páně

Plnost lásky čeká, aby se nechala objevit

Krajina kolem Paray-le-Monial patřila k nejchudší části Francie. I dnes působí stroze. Městečko samo je tiché, skrývá nenápadný půvab. Podobá se Arsu, poutnímu místu podobně nedotčenému. Když však vstoupíte do chrámu, pronikne vás závan domova. Starobylá bazilika vybízí k modlitbě. Není těžké pochopit, že Paray-le-Monial je prosáklé zbožností stále přítomnou. Klášter, v němž žila Markéta Marie Alacoque (i dům jezuitské komunity Claudia La Colombièra) působí skromně a neokázale, neruší, neznepokojují, zvou. Oba světci by samozřejmě tuto jednoduchost ocenili; nechtěli by, aby cokoli zastíralo střed jejich vlastního života a zbožnosti – Nejsvětější Srdce Ježíšovo.

Obraz Božského Srdce najdeme v mnoha našich kostelech. Obraz byl spojen s životem mnoha katolických domácností, protože byl spojen s časem: s prvním pátkem v měsíci. Ale také s hlubokým zaměřením na dovršení a Kristův příchod: o čem jiném hovoří oněch dvanáct zaslíbení, na kterých spočívá tolik naděje a útěchy. Móda v pobožnostech se mění stejně jako ve všem ostatním. Církev však má paměť víry; dokáže udržovat důležité pravdy a poznatky při životě a obnovovat je. Forma a obrazy se mohou měnit, ale úcta k Božskému Srdci zůstává vždy ústředním bodem v životě a srdci samotné církve. Mýlí se ti, kdo ji považují za zbožnost prostáček. Úcta je víc než jen řada modliteb a praktik. Je to něco prožívaného a kontemplovaného. Není to nic menšího než naše účast na vykupitelské Boží lásce, která se uskutečnila v osobě jeho Syna Ježíše Krista.

Úlohou srdce je sebezachování, soudržení toho, co mu náleží. Probodené srdce Ježíšovo zvrátilo i tuto definici. Toto srdce není sebezachováním, nýbrž sebevydáním. Zachraňuje svět tím, že se otevírá. Zvrat otevřeného srdce je smyslem velikonočního tajemství. Srdce zachraňuje, avšak zachraňuje tím, že se daruje. V Ježíšově Srdci je tak před nás postaven střed křesťanství. V něm je vše řečeno, vše vskutku převratně nové, co se odehrává v Novém zákoně. Toto Srdce volá naše srdce. Zve nás, abychom zanechali marných pokusů o sebezachování a ve spolupráci a v sebedarování jemu a s ním našli plnost lásky. Pouze ta je věčností, pouze ta udržuje svět. (Benedikt XVI., Hledět na probodeného, Brno 1996, s. 52)

Ježíš Kristus, Slovo, které se stalo tělem, je skutečná osoba. Má srdce. To je pro nás na něm to nejnáročnější (jak lidské chápat v božství) a zároveň nejútěšnější (jak se božství ujímá lidství). Nacházíme v něm nekonečného a věčného Boha, který si nás vybírá a nabízí nám podíl na trojjediném životě. V celé své hmotné, historické a fyzické hustotě je On jedinou lidskou skutečností v plném slova smyslu. Této

skutečnosti nemůžeme uniknout, vymazat ji ani popřít. Ježíš není mýtus jako některý z řeckých bohů, který na sebe bere lidskou nebo zvířecí podobu, ani není nějakou šifrou filozofické představy o přesažnosti, kterou může každý člověk rozpoznat. Je nepominutelnou podmínkou pravého lidského života. Neklade v první řadě další a další morální nároky. Ukazuje lidskou krásu, která se utváří Pánovým přicházením. Kristův příchod vždy nakonec šokuje, protože odolává všem pokusům o konstrukci kategorie, do níž by zapadl. Ježíšova osoba nás proměňuje, a tím posouvá za naše hranice do nových oblastí myšlení a existence. S ním musíme vždy začínat znovu. S Ježíšem je to vždy osobní; vždy musíme začít buď v odpovědi na setkání, nebo v jeho odmítnutí. Z osobního vztahu, který od nás jeho osoba vyžaduje, nemůžeme vyklouznout ani se mu vyhnout. To je smysl obrazu Božského Srdce Ježíšova. Vždy jde o osobní, plný (tedy i zažívání, vnímání a procítění) vztah, utvářející zbožnost obsaženou v obrazu jeho Srdce; dodejme Srdce živé, žijící a živené láskou.

Nemůžeme pohlédnout na zraněné Ježíšovo srdce, aniž bychom se setkali s láskou, která je tak zcela lidská. Kristovo lidství je před námi v celé své zranitelnosti a síle. Obraz Božského Srdce nabízí hlubokou intimitu. To mnohé může děsit. Proč? Být takto odhalený, obnažený ukazuje bezměrnosti oddanosti před srdcem každého, před každým srdcem. Proto je otevřenost Srdce zranitelná. Přesto je Ježíšovo Božské Srdce také srdcem čekajícím. V něm můžeme zakusit něco z trpělivé, velkorysé Boží lásky, která nás nebude nutit ani ohrožovat. Láska v Kristově Srdci hledá pouze naši lásku, a k čemu je dobrá láska, která není dávana zadarmo? Ježíšovo srdce vytváří posvátný, osobní prostor pro onu hluboce skrytou a intenzivně osobní výměnu od srdce k srdci. Srdce hovoří k srdci.

Z vlastní zkušenosti s druhými víme, že tato intimita může být pomíjivá, i když po ní toužíme. Často může trvat mnoho let sdílení a vzájemného poznávání v průběhu všech životních zvrátů. Ke skutečné osobní důvěrnosti dochází jen tehdy, když nás hluboce těší, projevíme-li ochotu spočinout. Je to spočinutí v druhém, soubytí. Tak je tomu i s Ježíšem. Jeho Srdce je neměnnou zárukou lásky, která na nás čeká. Vytváří domov pro všechno, čím jsme a co neseme. Jeho srdce je pro nás útočištěm. Srdce Kristovo je srdce otevřené. Všichni v něm mohou najít své místo, protože všichni v něm mají své místo. Boží lásce, kterou objevujeme v srdci Božího Syna, se meze nekladou. Když se necháme touto láskou přitahovat, zjistíme, že jsme přitahováni i mimo sebe k větší, hlubší lásce, a to zejména ti, jejichž vlastní srdce je zraněné. Pak začneme chápat krásu a tajemství Božského Srdce, které je samo zraněné. Zranění je nekonečné, protože Ježíšova láska je nekonečná. Je také znamením pravdy. Toto srdce není symbolem falešné lásky. To, že nese zranění lásky – lásky, která zná hloubku zrady a odmítnutí – znamená, že nese také naši pravdu i pravdu Boží. Vidíme zde důsledky našeho hříchu, a to nás volá k větší pravdě. Vytváří v nás také větší svobodu. Pokud tuto pravdu nepoznáme, nemůžeme se změnit; stále zůstáváme ve svých iluzích. Život se nám mění v sebeobranu: minimalizujeme důsledky a chráníme své zájmy. Takto systémy

i jednotlivci udržují a způsobují utrpení, ať už jde o jiné osoby, nebo o přírodu a přirozený život jako takový. V ráně Nejsvětějšího Srdce vidíme vlastní tvrdost srdce; musíme se vzepřít své sebestředné lhostejnosti. Kristus odhaluje své Srdce ne proto, aby nás drtil spravedlivou vinou, ale aby uzdravil naše vlastní zranění a ukázal nám, že oběť je nejen něčím cenným, ale i darem lásky. Úcta k Božskému Srdci je školou svobodné, odvážné a vnímavé lásky; znovu se učíme, jak milovat, jak dávat, aniž bychom hledali odplatu, jak dosáhnout úspěchu.

Zde je smysl myšlenky smíru a zadostiučinění: když se staneme služebníky této lásky v našich rodinách, společenstvích a ve světě, staneme se služebníky soucitu a aktivizujícími činiteli uzdravení. Chceme tuto lásku vrátet; napravovat to, co jsme my sami nebo i ti druzí narušili. To není falešný pocit kolektivní viny, ale uznání a vděčnost jménem všech ostatních. Božské Srdce Ježíšovo otevírá oči našich srdcí. Stejně jako nemůžeme z Krista udělat obecně platný řád světa řízený pravidly bez tváře, tak nemůžeme z nikoho, koho milujeme, udělat projekt „našich dobrých skutků“, aniž bychom vnímali tváře. Nevidíme výhradně problém nebo hrozbu, ale tuto osobu, tento jeho příběh; nemůžeme číst statistiky, aniž bychom si uvědomili, že za nimi jsou osudové události, život: ne kdokoliv, osoba nemůže být kýmkoli nebo čímkoliv, má jméno, jež jí dal otec, matka nebo někdo, kdo ji miloval od samého počátku jejího života a nepřál si, aby byla neviditelná a neznámá. Z tohoto osobního vztahu a odporu vůči neosobnímu začíná práce na nápravě: cokoli je jakkoli rozbité, vždy můžeme pracovat na nápravě; cokoli je ztracené, pokaždé se můžeme vydat hledat. Nejde nám o ponížené a opovrhované v obecném pohledu, který staví všechny do jedné řady. Jedná se nám o tohoto porobeného a opovrhovaného, toho v Srdci vážíme a vracíme mu tvář. Kdo je opuštěný, využívaný a zneužívaný, kvůli němu pracujeme v Srdci Kristově, aby ožilo jeho srdce. Přece vždy v Srdci můžeme vyslovovat jméno těch, na které se zapomíná, jejichž životy jsou považovány za bezcenné, a zapsat jejich příběhy do knihy života. Víme, že to nelze dělat bez apoštolské horlivosti, bez trvalého závazku a věrnosti. Pokud jsme však sami poznali Božské Srdce Ježíšovo, víme, že máme také jeho Ducha a že u Boha není nic nemožné. Božské Srdce ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Krista je totiž jakousi živou ikonou Ducha Svatého. Tento Duch je více než velká duha, kterou viděl Noe a která signalizovala vesmírnou smlouvu a nový začátek. Duch Svatý v srdci je novou a věčnou smlouvou o tom, že Boží láska k nám v Kristu nezaniká: „Naděje však neklame, protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

Svatý Jean Eudes se domníval, že nejhlubší prožívání křesťanského života – mohli bychom také říci v jeho nejlidštějším rozměru – spočívá ve vzájemném přebývání našeho srdce v srdci Kristově. Ačkoli naše srdce – láska, která se stává naší podstatou – musí být ze své podstaty vždy konečné, přesto může mít neomezenou schopnost přijímat Boží lásku a nechat se jí proměňovat. Krásně to vyjadřuje svatý Izák z Ninive:

A co je srdce slitovné? Je to srdce hořící pro celé stvoření, pro lidi, ptáky, živočichy, démony a pro každou stvořenou věc; a při vzpomínce na ně oči milosrdného člověka prolévají mnoho slz. Silným a mocným milosrdenstvím, které svírá jeho srdce, a svým velikým soucitem je jeho srdce pokořeno a on nemůže snést, když slyší nebo vidí nějakou křivdu nebo přehlížené trápení stvoření. Z tohoto důvodu vysílá ustavičně vzhůru modlitby plné požehnaných slz i za nerozumná zvířata, za nepřátele pravdy a za ty, kdo mu ubližují, aby byli chráněni a dočkali se milosrdenství. A podobným způsobem se modlí dokonce za různé druhy plazů z velkého soucitu, který bez míry hoří v jeho srdci podle Boží podoby. (I. Alfejev, Izák Syrský, Červený Kostelec 2010, s. 69)

To je srdce, které je plně živé. V našich srdcích svět touží vidět Ježíšovo srdce. Papež František nám často připomíná dar milosrdenství, který jsme dostali. A náš úkol? Nosit milosrdné Ježíšovo srdce ve svém vlastním srdci. Právě takové srdce, překypující milosrdenstvím, je dynamickým jádrem našeho křesťanského svědectví a poslání církve.

Přece nemůžeme být jen přihlížejícími diváky, jsme pohnuti nejen empatií, ale i milostí. V Ježíšově Božském Srdci je trýzeň všech srdcí jediným jeho utrpením. Tato jednota srdcí je cestou k blízkosti Otcova srdce. Jen tak mohou být rány cestou k vítězství.

11. neděle v mezidobí

Protože je velká žeň, je na prvním místě nikoli sklizeň, ale modlitba

Jak poznám, že můj vztah k Bohu je osobní? Mění mě, činí mě láskyplnějším a povzbuzuje mě ke konkrétnímu jednání. Dnešní evangelium není dokončeno. Jeho dopsání? Odehrává se v naší osobní modlitbě. Pokusme se naslouchat a číst z této perspektivy. „Zadarmo jste dostali, zadarmo dávejte.“ Zde se nacházíme v jádru toho, v čem spočívá dar povolání.

Proto si můžeme v srdci nejdříve říci: „Ježíši, tys mě povolal a poslal. Věříš, že něco dokážu. Ale já si myslím, že je třeba udělat všechno. Zapomínám, že je lepší dělat jednu věc - to, co chceš Ty. Prosím Tě, abys mě pokaždé přivedl k sobě, abych naslouchal a naplněn Tvým slovem šel tam, kde mě potřebuješ.“

Když Ježíš viděl zástupy, měl s nimi soucit. Byli sužovaní a bezmocní jako ovce bez pastýře. Ježíš se při své práci setkával s jednotlivci: churavými, bezbožníky, ženami pochybné pověsti, s menšími skupinami. A nyní? Před ním stojí zástup. Vcítění do jednotlivce se přetavuje v soucit se zástupy. Proč? Jsou unavení a rozptýlení. Není tu nikdo, kdo by je mohl posílit a spojit. Jejich vůdci usilují jen o vlastní prospěch, vládců států je vykořisťují a šéfové jim ukládají těžká břemena, dokonce i náboženští vůdci je ignorují.

Co udělá Ježíš? Davy se zdají být polem, dozrávajícím lánem připraveným ke sklizni. Rád by se setkal s každým jednotlivcem, ale je jich příliš mnoho. Proto ve svém jménu pošle na sklizeň své služebníky. My můžeme říci své žáky. Student je ten, kdo se věnuje učení a prohlubování znalostí a zkušeností. Být povolán Ježíšem znamená na prvním místě věnovat se soucitu Ježíšova Srdce. Zde se tvoří společenství s Otcem. „Proste Pána žně“ znamená: obraťte se k Otci. Protože je velká žeň, je na prvním místě nikoli úroda, sklizeň, plné stodoly, ale modlitba. Spojení s Bohem, to je první a neúčinnější apoštolské dílo.

V promoci povolání je na prvním místě růst dispozice, ochoty. Ta vzrůstá, když začneme prosit Pána o žeň. Všichni lidé jsou jeho sklizní: pro jeho srdce jsou cenní jako drahocenná úroda pro rolníka. Vyslat znamená nejprve je připravit a inspirovat k práci. Člověk lpí na svých obavách a falešných jistotách. Je pro něj těžké všechno opustit a jít s Ježíšem. Je pohodlnější sedět doma než hlásat evangelium a riskovat neúspěch. Jedině Bůh může odstranit všechny překážky, aby se člověk vydal na žně. To je modlitba za kněžská povolání.

Dále je pro promoci povolání druhá podstatná věc: K práci pro Ježíše může zvát jen ten, kdo sám pro něj pracuje. Sám Ježíš nařizuje, aby dělali to, co on sám. Proč?

Skrze své žáky, studenty a služebníky přichází ke každému člověku Ježíš, bude skrze ně kázat a uzdravovat. Samozřejmě pod jednou podmínkou: pokud budou pracanty pro nebeského Otce jako on.

Konečně pro promoci povolání Ježíš určuje nepřekročitelné podmínky. Podstata práce pro Boží království je prostinká: „Zadarmo jste dostali, zadarmo dávejte.“ Pro dnešní dobu to zní trochu zvláště. Který zaměstnanec by podepsal smlouvu, v níž by bylo takové ustanovení? Ale pro Ježíšovy žáky je to základní, nepřekročitelný rozměr osobního povolání. Člověk není tím, co má, ale tím, co může dát. Kdo má věci, dává jen věci, ale kdo nemá nic, dává sám sebe. Pracujme jako Ježíš sám. Můžeme jinak uzdravit vyčerpané a spojit rozptýlený zástup?

Zeptejme se na závěr: Nejdříve je modlitba a pak práce. Zeptejme se a neodkládejme otázku: Které dílo mohu v modlitbě odevzdat Bohu, aby se stal zázrak, že nedělám vlastní věci, ale Boží dílo? Nebo se snad bojím udělat chybu a raději nic nedělám? A tady je ta past. Ještě větší chyba je, když neudělám nic. Otče, pomoz mi pocítit odvahu, kterou dáš i mně, a smělost dítěte dovolit ti stát se mým učitelem. Potřebuji to. Nestydím se o to prosit, když ji dejme tomu zatím nemám.

12. neděle v mezidobí

Učedník nechává promluvit pravdu

Dnešní evangelní úryvek je vybrán z desáté kapitoly Matoušova evangelia. Klade nám před oči misijní poslání. Nejdříve čteme o povolání apoštolů, poté o předání moci nad nečistými duchy a každým projevem zla, a konečně následuje misie. Čím bude misie pro apoštoly? Těžkou zkouškou? Proč? Stává se velikonoční událostí. Proměňuje náš život směřující ke smrti na život založený na vzkříšení.

Možné to bude jen v té míře, v jaké budou zcela patřit Mistrovi. A kdy mu náležíme? Dovolíme-li Duchu, aby skrze nás promlouval. Zde zpozorníme. V naší lidské přirozenosti je zakotvena touha mít pravdu. Je úchvatné, když ji bráníme, dokazujeme, vyvozujeme, definujeme, logicky předkládáme, s pedagogickým umem předkládáme. Učedník? Nechává ji promluvit, dává zazářit Pánu. Zde vidíme kritérium, podle kterého poznáváme, že naše poslání není naše. Zjevuje druhého, stává se skutečným zjevením.

A že je čeká odpor? Právě odpor, s nímž se učedník setkává, a dokonce i násilné odmítnutí činí jeho pravdu zřetelnou. Vidíme to u Ježíše samotného: jeho život a poslání není jen jeho, není výhradně jeho záležitostí, ale je poslán. Platí: „Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás“ (Jan 20,21). A důvod? „Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás. Zůstaňte v mé lásce.“ (Jan 15,9) U proroka Daniela nacházíme slavné vyprávění o šelmách, které vládnou světu. A podle této logiky by měl přijít někdo silnější a vládnout nad ostatními. O co jde? Je poslán beránek, který bude jistě přemožený násilníky. Tím odhalí podstatu bídy jejich existence: nemají moc a on je všechny zachrání. Dodejme: cestou beránka. A ta má široké významové jádro.

Kristus skutečně posílá své vlastní učedníky jako beránky uprostřed vlků. Nejde o to mít holubičí povahu, nýbrž osvojit si důvěru a důvěrnost. Ujišťuje nás však, že nesmíme propadat bůhvídkde strachu, protože naše osoba se nevyčerpává v naší tělesné existenci. Naše osoba spočívá na životě vztahu. Ten jsme obdrželi od Boha. A vztah sám v sobě? Umožňuje nám obětovat svá těla zabalená v lásce, jak činí Boží lid s Kristovým tělem ve svaté liturgii. Osoba vrůstá do existence, naplňuje se v lásce, v daru sebe sama, stravuje se v těle, stává se obětí zde a nyní. Tělo, tělesnost, cítění jsou natolik součástí osoby, že je Otec střeží s velkou něhou. I tehdy, když nejsme ve své kůži. Ne mocensky, jeho moc je odzbrojující. Není slovem teologie osvobození, je osvobozujícím slovem. Což se nás nemůže dotknout ujištění, že se nám nemůže vlasek ztratit? Pokud však osou naší existence není vztah dítěte, milované dcery, syna v Kristu, začneme je vnímat jinak: učiníme je epicentrem. Náš život se promění v krmírnu choutek. Dostaneme roudy.

Zblázníme se, když se tělesnost snažíme bránit, utvrzovat se a zachraňovat za každou cenu. Pohltí nás vize záchrany těla. Tímto způsobem naše tělo neodhaluje druhého. A ten, kdo si myslí, že zabitím těla zabíjí osobu, jednoduše odhaluje ubohost své lidské existence. Ale stejně jako zabité tělo odhaluje tajemství osoby, která se obětuje, tak se všechna mučednictví skrytá a strávená v nejdlejších oblastech a v nejtemnějších nocích odhalují v Kristu jako projev lásky, která dává všemu smysl.

Apoštolové, jeden jako druhý, se stávají ikonami takového poslání. A nepochybně Pavlovy autobiografické pasáže v jeho listech odhalují ikonu par excellence toho, jak se vše, s čím se apoštol při své misii setkává, stává příležitostí ke svědectví, a tedy ke zjevení Pána. Zde nejde o názorovou shodu, nýbrž svědectví.

13. neděle v mezidobí

Vztah s Kristem překračuje přirozený řád i vztahy rodinné

Pokračujeme v četbě Mt 10, tedy kapitoly o poslání apoštolů. Možná se na první pohled zdá evangelium složité, drsné. „Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mě hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mě hoden.“

Rodinné vztahy tvoří základ života každého z nás. Patří k řádu přirozenému, v němž každý život směřuje ke smrti. „Celý lidský život je jen cesta ke smrti.“ (Seneca) První podobou těchto smrtelných úzkostí jsou již porodní bolesti, druhou jsou odchody z domova. I v bibli začíná příběh spásy povoláním Abraháma. Hospodin jej vyvádí ze světa rodinného zázemí: Vyjdi ze svého domu, z domu svého otce, vyjdi ze své vlasti. Začíná exodem. Jen tak se mohl naučit žít v jiném světě, světě založeném na vztahu důvěry. Důvěry překračující pokrevní příbuzenství. Vstupuje se svým životem směřujícím ke smrti do vztahu. Bůh ho po začne doprovázet a vytrvá v tom po celý jeho život. Začíná příběh Boží výchovy ke smlouvě, to je ke vztahovosti podle Boha. Prostě: existuje vždycky něco, co se nesmí, protože se to nesmí. A tohle se nerelativizuje, to je zákon. Boží! Tím vstupuje Bůh do života. Vidíme to v příběhu Elizea, Božího posla, který přinese rodině zámožné ženy radostné poselství.

Dnešní evangelium, tak velice razantní a radikální, ukazuje na jedno často opomíjené: vztah s Kristem nelze klást na stejnou úroveň, překračuje přirozený řád i vztahy rodinné. Je vztahem podle Ducha, naprosto svobodným, neřízeným nutností. Podle Boha, realizuje se darováním sebe sama, kde Já nikdy není středobodem, ale je místem sebedarování.

Rozdíl vyjadřuje i řecká terminologie: pro lidskou lásku v rodině používá slovo filia. Pro Boží agapé. Není ani eros, vášnivá láska, která druhého požaduje pro sebe, pro svoje opojení. Je silou čarovné lásky. Není pouhou náklonností (filein), starostlivou péčí o druhého, blahosklonnou péčí Boha o svět, vztahem přítele k příteli, teplem, které člověka hřeje a uspokojuje. Agapé v původním významu znamená být hluboce spokojený s druhým, přijmout jej, vřele pozdravit, chovat k někomu úctu a pěkně se k němu chovat, usilovat o jeho radost a růst. Je hlubokou úctou mezi sobě rovnými. Hlubokou sympatií a spřízněností. V židovství byla láska exkluzivní, žárlivá. Proto dělá rozdíly, pro které se rozhoduje, z nichž vybírá preference, upřednostňuje, jiné nechává ustoupit do pozadí. Proto důležitější než láska je pro židovskou teologii spravedlnost. V Ježíšově pohledu je láska zvěstuje a tvoří novou situaci ve světě. Je neslýchanou událostí, která se projevuje v Božím milosrdenství. (Samaritán, láska k nepřátelům). Láska je podle Pavla vytvořena Bohem (Řím 8,28–31). Cílem lásky je nový člověk, postavit život na lásce tím, že svobodně vstoupí do

služby bližních (Gal 15,13). Ta se nejzřetelněji stává zjevnou v teologii mučedníků (Zj 2,4). Prvořadým úkolem učedníka je zůstat v Kristově lásce (Jan 15,9).

Nejde o to, že by člověk nemiloval své rodiče nebo ty, kteří mají mít z toho či onoho důvodu přednost před ostatními. Jde o dvě různé úrovně, rovina krve a rovina vztahu přesahující pokrevní pouta. Buď je jimi spoutaný, nebo je od nich svobodný. (Gal 5) Kdo si svůj život ponechal pro sebe, ztrácí jej. Pro slovo život je zde užito slovo *psychè*, τὴν ψυχὴν, tím se naznačuje biologický život spojený s duší. Samotný život prožíváme s vědomím sebe sama. Nezapomeňme: ohroženým nejistotou, křehkostí naší existence. Ti, kdo se snaží tento život zachránit, udržet, řídit, ho ztratí. A zde, když Pán říká, že přišel, abych nám dal život, neříká *psychè*, ale *zoèn* (ζωὴν), jež je vyhrazeno pro existenci Boha, pro Boží život (Jan 10,10).

Evangelium je jednoznačné a jasné. Učedník poslaný Pánem nepřináší něco dalšího, přichází se vztahem otevírajícím nové poklady. Život s Pánem přináší vše proměňující vztah. Ten mění horizont našeho života. Když uvažujeme i tíži dějin, osobních i rodinných, dojdeme k tomu, že hlavní děs nespočíval ani v osobním nebo občanském utrpení, ale v ponížení, ve ztrátě sebeúcty. Bůh ji člověku navrácí v životě založeném na vzkříšení. To je nejpotřebnější, podat číši vody.

14. neděle v mezidobí

Bohu vyznáváme své přilnutí k tomu, co je jeho plán

Tento úryvek zachycuje situaci poté, co Kristus zakouší neúspěch svého poslání. Setkává se s odmítnutím své osoby i toho, co říká.

Odmítnutí přichází právě od těch nejhorlivějších – zákoníků a farizeů, tedy od těch, od nichž mohl doufat v přijetí. Není to zvláštní? Očekávali bychom, že s nimi začne vést boj. Světe, div se! Nezačíná s nimi boj, obrací se k Otci. Vstupuje s ním do dialogu, protože je to Otec. Otec ho uvádí do poznání, moudrosti, do toho, co zjevuje. Jenom jemu osobně. A za to Kristus vzdává Otci chválu. Použité slovo totiž neznamena doslova vzdát chválu, ale spíše vyznat. Augustin s důvtipem komentuje: Kristus zjevně nevyznává hříchy, protože to by nemohl. On nezhřešil. Toto vyznávání nacházíme v mnoha jiných pasážích vždy přeloženo jako chválení, viz např. Žl 144: „Každý den tě budu velebit a chválit tvé jméno po všechny věky“ je třeba chápat jinak: „Od pokolení do pokolení oslavují tvé skutky a zvěstují tvé mocné činy.“ Toto vyznání, které Kristus činí v odpovědi Otci, je vyznáním jeho přilnutí. A je to přilnutí k tomu, co se zde překládá jako dobrotivost, ale co by se přesněji mělo překládat jako dobrotivost před jeho tváří. „Před tebou ať se stane tvá vůle, ať se stane, co se ti líbí.“

Co to znamená? Kristus vyznává své přilnutí k Otcově vůli, která je jiná, než si myslel, a věří, že ti, kdo jsou připraveni, to pochopí. Otec mu zjevuje, že je to on, kdo dává dar těm, kdo dar přijímají. Nedává poznání těm, kteří mohou vědět a kteří vědí, před těmi je pravda skryta. Otcovou vůlí je, aby se uskutečnil dar lidstvu, a ti, kteří jsou schopni dar přijmout, ti budou vědět. Jsou to ti nejmenší, děti, ti, kteří byli nedůležití, ti, kteří byli bezmocní, odhalení. Někteří říkají, že takto je vnímán sám Kristus, a vysvětlují to ze způsobu, jakým říká Abba, což se pouze zde a v Getsemanech říká tímto způsobem. Tehdy se Ježíš-dítě obrací k Otci s vědomím, že on sám je jeho obranou. A právě od Otce přijímá zjevení. Izajáš nám pomáhá pochopit, že moudří a učení jsou ti, kdo všechno posuzují a všechno svazují tím, co vědí. Že jejich čtení víry, Božího díla je jejich vlastní inteligencí, tím, co se naučili. A právě proto jim nebude zjeveno, protože nepřijímají, ale soudí, hodnotí a zvažují. V tom je jejich síla a odtud celou dobu zkoušejí Krista, zkoušejí ho.

Zatímco ostatní nemají žádnou oporu. Je tak pravdivé, že když říká: Pohledte na mě, říká dvě slova, která v hebrejštině vyjadřuje jedno: anawim. Hospodinovi chudí. Byli to ti, kteří chodili ohnuti: chudí, otroci, služebníci, ohnutí jhem. A Kristus se takto vidí. Pojdte ke mně, který jsem takový: ohnutý, připravený na jho. A je to

krásné, protože jho je dvojí. Které nesu sám, nebo které nese Otec a Syn. A my ho pak neseme se Synem. To je to, co ve vztazích řešíme: jak nést břemena druhých.

Protože víra je přijímání, a ne dobývání, je to schopnost posuzovat věci, které se dějí, dějiny, ne sami s tím, co jsme schopni pochopit, ale v hlubokém dialogu s Bohem, kterému vyznáváme své přilnutí a priori k tomu, co připravil, k tomu, co je jeho plán.

15. neděle v mezidobí

Kristus nám dává vidět přítomnost nebeského království uprostřed nás

„Laskavá slova mohou být krátká a může být snadné je vyslovit, ale jejich ozvěny jsou nekonečné.“ (Matka Tereza) I malý detail nás může velmi obohatit. Najdeme jej i v dnešním evangeliu? Učiní nás bohatšími? Podobenství vypráví o Ježíšově odchodu z domova, aby rozséval slovo o Království. Slovo je toto semeno, Kristus je rozséváč, který je Slovem, jež vyšlo z Božích úst. Ale nejen to! Je Bohem, který skrze toto Slovo vyšel ze sebe a přišel na svět, aby dal světu život. Samotné Slovo tohoto podobenství, tedy Kristus, který ho vypráví, je zároveň jeho smyslem.

O skutečných důvodech lze polemizovat, ale téměř celá tradice, a dokonce i moderní exegeze se shoduje v tom, že druhy půdy mohou znamenat různost posluchačů, ale také v tom, že všechny – v té či oné podobě – se nacházejí u každého posluchače. A nejde ani tak o to, jak je to s půdou. Co je důležité, je obraz rozséváče. Je velmi štědrý a nadmíru bohatý. Nezáleží mu na tom, kam semeno padne, protože na tom nezávisí, zda semeno přinese plody (srv. Mk 4,26-28; Mt 13,24-30). Ve skutečnosti se nemluví o dobré půdě, ale používá se termín kalos, tj. půda, která je vstřícná. To je půda, která přinese mnoho plodů, a to způsobem, který je nesrovnatelný se setbou. Je to krásná půda, která vynahradí půdu, která nepřináší úrodu.

Cesta je dobrá půda, cesta se vždycky dělá na dobré půdě, protože tehdy bylo snazší ji udělat. A je jasné, že časem se stala ubitou a tvrdou. Stejně tak i skála. Stejně tak lidé. Jsou v nás oblasti, které se zatvrdily, kde si počínáme jako všichni ostatní, a to se stává překážkou pro přijetí semene, Slova. To nakonec způsobí, že semeno odumře, protože přiletí ptáci a vytrhají ho.

Zajímavý je citát z Izajáše, který nyní čteme v hebrejském originále, ale který Matouš cituje ze Septuaginty a prakticky říká: Slyšíte sluchem, ale nerozumíte, a viděním vidíte, ale nepoznáte. Vidění je poznání. Srdce tohoto lidu je zatvrzelé, takže nevidí očima a neslyší ušima, nechápe srdcem a neobráť se. A Kristus je nemůže uzdravit. Je to úplně jinak, protože v hebrejském originále se zdá, že Bůh toto všechno vykonal, místo toho u Matouše vidíme, že je to zatvrzelost srdce lidu, která brání obrácení, a obrácení je podmínkou uzdravení. Pokud nepřilnete, nebudete uzdraveni.

Kristus mluví v podobenstvích. Proč? Berou věci života a umožňují člověku vidět v přítomnosti Pána. To může dělat jen on, protože je božský člověk. Protože je uvnitř božského života a uvnitř života člověka, a proto může vzít obrazy kterékoli

denní doby, kteréhokoli místa lidstva a nechat je nahlédnout dovnitř Božího života. Proto Kristus neučí o nebeském království, Kristus nám dává vidět přítomnost nebeského království uprostřed nás. Nejde o poznání a dodržování, ale o kontemplaci, což je ten postoj, který umožňuje přijetí, a přijetí je obrácení; a pokud nedojde k obrácení, nic se nestane. Abyste porozuměli Slovu, musíte být se Slovem, stále mu naslouchat a všechno si skládat dohromady, pak vysvětlovat, pak pochopit.

A to je ta krásná půda, kterou je Matka Boží, jediná pravá krásná půda v Bibli (sv. Efrém Syrský). Naslouchala a srovnávala, skládala dohromady vše, co slyšela a prožívala, protože epizody života, které jsou podobenstvím, nám mohou pomoci objevit přítomnost Božího království uprostřed nás.

16. neděle v mezidobí

Království roste a naplňuje se uprostřed plevele nepřítele

V podobenství o rozséváči je kladen důraz na půdu. Člověk se vlastně realizuje tím, že přijímá Boží dech, že přilne k zasetému Slovu, že ho nechá proniknout celou půdou svého lidství. Takto lidství přináší plody, to znamená, že se plně realizuje.

Dnes se klade důraz na semeno. A podobenství hovoří přímo o Království. To znamená, že podobenství výslovně vyjadřuje přinejmenším jednu charakteristiku Království. Člověk se realizuje pouze skrze přijetí druhého, tedy skrze dech, skrze semeno. Naše lidská přirozenost se musí zapojit do přijímání působení Druhého, tedy Boha, jeho Ducha. Vědomí člověka je tímto sblížením sebe sama s Duchem a vystavením se Božímu působení. Naše přirozenost je jako dřevo vinné révy, které podle Ez 15 nemá jiný užitek než přinášet plody, tedy víno. Nechat v sobě proudit šťávu života, která teprve z tohoto dřeva bere to, co dává hrozen, a tedy i víno. A Kristus v Jan 15 ukazuje, že my jsme ratolestmi tohoto vinného kmene, jímž je on, a že jen tak neseme ovoce, tj. jen tak se naše lidství stává působištěm a místem lásky.

Po hříchu však člověk otevřel své křídlo nepříteli své vlastní přirozenosti, jak ho nazývá svatý Atanáš, protože zapojuje naši přirozenost do domnělého jiného, které není ničím jiným než já, jež podléhá samotné přirozenosti, a tak se stáváme obětí iluze. Nepřítel zasévá semeno, jehož klíček se prakticky rovná krásnému semeni – což je pšenice. Jílek mámivý (ζιζάνιον), plevel, se velmi podobá pšenici. Začne se viditelně odlišovat, když začne vytvářet klasy. Především se však projeví, když začne dozrávat. Pšenice září stále zlatavějším světlem, zatímco zrno v klasu jítku tmavne a odumírá. Navíc je halucinogenní. Naproti tomu zrno se stává chlebem a v eucharistii Kristovým tělem. Stává se církví, jednotou nás všech v jednom těle, lidstvím žitým po způsobu Syna, tedy božským lidstvím Kristovým. Hebrejské slovo pro nesoulad, zun-zunim, pochází z kořene zanaḥ znamenajícího prostituci. Což o to více ukazuje, že nepřítel by nás rád zapojil do toho, co je proti nám, ale činí tak pod rouškou dobra pro nás.

Jaká by byla spontánní reakce? Odstranění tohoto zla. Rozlišování je zpočátku obtížné a děje se s ohledem na cíl, na naplnění. Odstranit zlo v člověku znamená zničit člověka, říkal Tarkovskij. Koukol nebo jílek, plevel obecně, má bohatý a jemný kořen, který proniká daleko, a jeho vykořeněním se odstraňuje i pšenice. Království nebeské není záležitostí elitářství. Tato první tři podobenství o Království upozorňují na tři úděsná pokušení pro duchovní život a život církve. Prvním z nich je odstranit škardu, lipnici, bršlici kozí nohu, merlík a tak dále, a vytvořit čisté pole pouze z pšenice. Království roste a naplňuje se uprostřed plevele nepřítele. Druhé

nebezpečí přibližuje podobenství o hořčičném semínku připomínající pokušení velikosti a zviditelnění, které zasahuje a přitahuje pozornost. Třetí nebezpečí přibližuje podobenství o kvasu. Varuje nás před pokušením viditelně vyniknout v činnosti, kterou vykonáváme, být nápadní svými skutky, zatímco Království působí jako kvas v těstě.

Můžeme rozlišit tři postoje tváří v tvář zlu: a) ideálně myslet dobro tím, že po něm idealisticky touží; b) zjistit, že se nemůže uskutečnit kvůli zlu, a proto zlo zničit, ale nemůže, protože příliš škodí; c) jako Kristus při Poslední večeři, když vidí Jidáše a zlo, obrací se k Otci, aby splnil své poslání a vstoupil do vášně, která promění zlo v dobro.

17. neděle v mezidobí

Vše nachází smysl v perspektivě koupě pole s pokladem

Poklad překvapivě nalezený. Očekávaný cíl nálezů. To však znamená, že poklad někdo před tím uzmul, vyzvedl a ukryl. A jestliže pokladem může být i člověk (Sir 6,14), například přítel může být drahocenným pokladem, potom otcové správně vidí Krista jako poklad. A tedy život s Kristem, v Kristu a pro Krista jako království. Otec připravil tento poklad po staletí skrytý a nyní se nám zjevující (Kol 1,26; Ef 3,9). Vždyť i na našich polích jsou stále skryté poklady lákadlem pro hledače. Rolník vidí pole jako plod, který zde roste před jeho očima. Chamtivost jej může oslepit. Pamatujeme na útěchy z plných stodol? Ale i on může překvapivě najít v sobě něco, že vstane, a okamžitě pole prodá, zpeněží všechno, aby ho koupil. Poklad může mít, protože pole vloží do něčeho lepšího. Aby si tedy mohl koupit pole, stává se důležitým vše, co má, jeho historie, jeho minulost; nic není vyhozeno, ale vše nachází smysl v perspektivě koupě pole s pokladem. Poklad odhaluje smysl všeho, co člověk má, co vlastní, co prožil, a dokonce i všeho, čím je.

Stejnou pravdu odhaluje i druhé podobenství. Kupec prodá všechno, aby koupil perlu. Ale nestačí jen prodat. Podle Pavla vše mimo perlu považuje za odpad. Slovíčko, které užívá, nelze ani tady použít, jak je ostré. Položme si otázku: Je víra představována jako takový život, do kterého člověk investuje vše, co má, co prožil, co si myslel, čím je? Kristus jako smysl celé lidské existence, jako způsob existence, který radikálně mění vše, čím člověk je? Obě podobenství nepředstavují břemeno zřeknutí se všeho, co člověk má, ale radost z toho, co najde. Víra je dobrá investice, není jen odříkáním a obětí, ale cestou k radosti. Proto vlastně život křesťana spočívá v porovnávání různých podob radosti. A radost relativizuje věci: k čemu chvilková radost, která má jepičí život? Pokladem je radost, která se stává způsobem naší existence. Je místem potěšení, útěchy, něhy. Kdo takto uvažuje, je dobrým hospodářem svého života. Staráme se o svůj život s péčí řádného hospodáře, kterému mu jde o radost srdce?

Poslední, třetí podobenství je o síti plné ryb všeho druhu, v níž je třeba oddělit krásné od těch zkažených, shnilých. Jednou si musíme udělat pořádek a vyházet ze šuplíků vše, co nám zamořilo život. Udělejme si konečně inventuru zbytečných věcí. Přestaňme křečkovat život jdoucí ke smrti, ale pečlivě se starejme, lépe než doposud, o život založený na vzkříšení. Plevel je třeba spálit, smradlavé ryby vyhodit. Kolik optimismu nám mohou vlévat slova: „Víme, že těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému.“ Zvláště tuto část pokrmu Božího slova máme a musíme nechat nadále intenzivně působit. A že všechno projde zkouškou ohně? Co v nás bude spáleno? Vše, co je v nás ze šrotu, všechno, co je v nás zkažené

a shnilé, i ty drobnosti budou odstraněny, jež do Těla Kristova nepatří. Lidský život, který vytrvale odmítá přimykát se k Božímu působení na nás samé, na naše lidství, se vystavuje jiné moci! Nedýcháme-li do našeho okolí dech Ducha, zamořujeme jej našimi zplodinami. Je pravý čas se učit radosti. Svět se nedokáže radovat, my se ale učme radovat z toho, že přichází Pán. Proto neztrácejme radost z toho, že Láska přichází; plně mu důvěřujte!

Svátek Proměnění Páně

Všechna vašeň, kterou nám svět nabízí, nás má jen uzavřít do sebe

Dnešní svátek nás přenáší do postní doby. Evangelium o proměnění Páně patří ke klíčovým úryvkům v přípravě na Velikonoce. Co se stalo před těmi šesti dny? V lektionáři je tento údaj bohužel vynechán. Někdo by si mohl říci: Z toho se nestřílí! Má to však svůj význam.

Celá skupinka byla na cestě do Cesareje Filipovy. Ježíš se ptá: „Za koho mě lidé pokládají?“ (Mt 16,13), Petr odpovídá: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mt 16,16). Nato oznamuje, že musí jít do Jeruzaléma darovat za ně život a že tento dar není myslitelný bez utrpení a smrti. Petr věděl, že to není blýskání na časy. Naroste mu před ostatními hřebínek: „To se ti nikdy nestane.“ (Mt 16,22) Ježíš ví o tíži této zkoušky a chce je na ni připravit. Chce je naučit vidět věci jinak, než jak se zdají. Jak vidíme jinak? Když je vidíme jako Otec.

Petr poté, co je zasažen Kristovou slávou, sice mnoho nepochopil, cítí však v sobě dotek krásy. A krása znamená vidět jedno v druhém, vidět dál. Zloba k tělu a tělo nás přibíjí k sobě samému, k naprosté osamělosti, k absolutní uzavřenosti. Všechna vašeň, kterou nám svět nabízí ze všech stran, nás má jen uzavřít do sebe, zabránit nám pohlédnout k obzoru. Vše se uzavírá do sebe, vše se stává dusivým. Krása však ohlašuje, že přijde den, kdy uvidíme dál, než je to bezprostřední tady. A právě to chce Kristus říci apoštolům: až uvidí od Getseman dál toto jeho umučené, utrápené, vysmívané tělo, tam se zviditelní Otcova láska, synovství. Kristus se na hoře zjevuje oděný do synovství a apoštolové jsou schopni ho na okamžik vidět jako Syna.

Je to jako semeno zaseté do země. Krásný je ten, kdo slovo slyší a přijímá. Přináší ovoce. A kdo nese mnoho ovoce? Pšeničné zrno, které padne do země a odumře. V tomto pohledu na umírání se otevírá obrovský prostor svobody lásky. Pro koho chci zemřít? Proč otevírá? Protože to znamená: krásné je přijmout princip slova od Krista Slova, které je Synem. Slovem se ve mně nahlodává skořápka uzavřenosti, postupná smrt, když nemáme v sobě slovo, která nás probudí k tomu, abychom někomu řekli: Miluji tě více než sebe. Zde ve mně začíná proměna, jež mě vede skrze obětování sebe sama. A toto sebeobětování znamená umírat. A tak krása, krásno, je něco dynamického, je to proces, je to proces proměny, který prochází odříkáním, smrtí, obětováním a je krásný právě proto, že skrze smrt dává člověku vidět v semeni klíček. Je krásná právě proto, že Syn není sám, že zjeví Jiného. Kdy ho zjeví? Právě ve smrti. Na kříži Syn zjevuje toho, kdo ho poslal. Jeho poslušnost v lásce znamená, že se v jeho ukřižovaném těle zjevuje věrnost a láska jednoho

a druhého, Otce a Syna. Jedinou pevnou a stálou věcí je jejich vztah, tedy Bůh jako láska. Tento vztah je skryší útěchy, útěšnosti, horou Proměnění. Tento přechod se nerealizuje ve viditelně dokonalé podobě, ale tím, že to dokonalé můžeme mít živě před očima. Vše se v našem životě změní, budeme-li chtít za vším zahlédnout to, co Boží moc proměňuje. To je synovský život, život dítěte, Boží život žitý v našem lidství. A to je to, co se správně nazývá Krása: být dítětem a nechat se obejmout. Pán v tomto oblaku proměnění nepřestává před svým příchodem k nám ke všem volat: Žijete jako svatí: máte plno zkoušek a protivenství! Já jsem s vámi – s vámi je Pán, váš Bůh, vaše plné požehnání! Dávám vám svůj pokoj a žehnám vám! To si můžeme odnést z hory Proměnění.

19. neděle v mezidobí

Novost Kristovy přítomnosti

Aktivně žít znamená žít s přiměřenými informacemi. Tato slova jednoho ze zakladatelů kybernetiky můžeme přeneseně upotřebit pro život křesťana: aktivní život křesťana spočívá v životě založeném na vzkříšení, jež objevuje ve svém životě pozemském znamení správného směřování. Horizontály života jsou proměňovány vertikálami. Spíše neosobní čas plynoucí do ztracena v čas osobní. Nový čas v Kristově Srdci. Ano, mluvíme o znameních uvnitř církve, lodky na rozbouřeném moři. Církev je podle otců cesta po moři k přístavu spásy (portus salutis). V hlavním stěžni s šikmým ráhnem viděli otcové anténu kříže (antenna Crucis). Slovo anténa původně označovalo dlouhý, tenký dřevěný sloup, který je u plachetnic umístěn šikmo ke stěžni; na své nejdelší straně nese latinskou trojúhelníkovou plachtu. Námořníci výraz užívali tehdy, když zálibně hovořili o své lodi. Podle Justina nelze „moře překonat jinak než na lodi s neporušeným křížovým stěžněm podpíraným anténou kříže“. Podle svatého Ambrože můžeme v Kristových poslech zvěstujících evangelium vidět „nádherně velké lodě, které nechávají třepetat své bílé plachty na pozadí modrých vln, svítit bělostí jako holubice, které se vznášejí nad mořem.“ (Hexameron IV, 6, 26).

Existuje v životě církve okamžik, kdy se zdá, že Pán není přítomen, že člověk je sám, má proti sobě opozici, protivítr, zlého ducha, který se staví proti. Církev se ocitá v situaci, kdy žije své poslání sama. A i když by si přála útěšnou přítomnost Krista, v souřadnicích tohoto světa se Kristus zpřítomňuje novým, jiným způsobem. A přestože uředníci na lodi mají všechny souřadnice, aby byli schopni toto zjevení Boží blízkosti pochopit, nejsou toho schopni. Nedokážou pochopit, že je to sám Pán. Petrovi, který ho nějak zpochybňuje slovy: „Jsi-li“, Kristus říká: „Pojď!“ (Mt 14,28–29). Na základě tohoto slova Petr kráčí po vodě a jde k Ježíši.

Žít aktivně křesťansky znamená číst různé podoby novosti Kristovy přítomnosti. Ta se stává cílem, k němuž by se chtěl vydat. Spolu s Petrem tomu můžeme říkat: síla chodit po vodě. Chodit mezi pocity, které nás zachvacují, a slovem, které nás drží. Jinak řečeno: vztah ke Kristu nás nutí chodit po vodě. Dívejme se častěji na Petra.

Jde tedy o úplné osvobození a objevení proměny našeho života směřujícího ke smrti v život založený na vzkříšení. Novost je vztahová skutečnost. Je to vztah s Kristem, který činí lidskou přirozenost tím, čím skutečně je. Zatímco bez tohoto vztahu je to těžká přirozenost, která sklouzává ke smrti, která se topí. Naopak je to přirozenost, která při umírání stahuje zpět i vědomí onoho já, které je připraveno udělat cokoli, aby nezemřelo, a objevuje svou bezmocnost a trvalou frustraci. Kdežto Kristův vztah vyplňuje vztahovou vzdálenost, která zkracuje, zhušťuje,

takže moře se stává pevným, že po něm může kráčet. To je silné poselství tohoto úryvku. Kristus je v dějinách přítomen novým způsobem a my v těchto dějinách, které žijeme, můžeme najít Krista tam, kde ho oko běžně nevidí. A my můžeme najít východisko ze situace mimo logiku tohoto světa.

A tak: nepochybuji, ale upři svůj pohled na Krista, na tuto novou existenci, která neodpovídá ani zákonům, ani logice přírody tohoto světa, ale je oporou onoho velikonočního Já jsem, neboj se. Tato slova v nás zazní, když uchováme naše každodenní zvolání pokaždé, když se topíme: Důvěřuji. Toto se stalo, vím – odpusť. Pomož mi. Těmito třemi vnitřními úkony srdce vztyčíme křížový stožár vztahu lásky, jenž převažuje nad zákony přírody a logikou tohoto světa.

Slavnost Nanebevzetí Panny Marie

Dívat se na život z Boží strany

Jak můžeme nejplodněji vstoupit do tajemství slavnosti Nanebevzetí Panny Marie? Tím, že zmlkne před Božím tajemstvím, ke kterému jsme každý z nás zván. V tajemném mlčení Božího vtělení, zahaleném v příběhu dnešního evangelia nám dobře známém, je skryto vždy více, než jsme schopni pochopit. Nemylme se, že se nám zdá, že text známe. Smyslem vtělení, jak o něm zpívá Panna Maria ve svém Magnificat, je povýšení ponížených a ujímání se služebníků. Svatý Ignác z Antiochie zajímavě podotýká: Před knížetem tohoto světa zůstala skrytá tři tajemství: vtělení a narození Krista. Dále kníže tohoto světa nepochopí Kristovu smrt. Proč? Protože nikdy nepochopí, že je možné položit život za druhého. A konečně nepochopil nanebevzetí čili zesnutí Panny, protože není sto nahlédnout lásku Syna, která vstupuje do každého umírání a spolu s námi umírá a vstává z mrtvých. Křesťané nemluví jen o Bohu, který promlouvá, ale také o Bohu, který mlčí. Bůh není jen srozumitelné slovo. Je také mlčícím, nedostupným, nepochopitelným rozumem až do chvíle konečného dovršení.

„Poté, co Kristus zemřel na kříži a tělo zůstalo odděleno od duše, ale vždy spojeno s božstvím, sestoupila jeho blahoslavená duše do pekla, stejně spojená s božstvím; vysvobodil odtud spravedlivé duše, a když se vrátil do hrobu a vstal z mrtvých, zjevil se s tělem i duší své blahoslavené Matce.“ Tak hovoří instrukce k meditaci duchovních cvičení sv. Ignáce. Ve vyznání víry neříkáme, že vstoupil do pekla: „Sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa.“ Do pekel je v množném čísle! Tento článek víry je možná našemu modernímu vědomí nejvíc cizí: těch několik biblických textů, které o něm zdánlivě hovoří, je tak složitých, že se k němu můžeme stále vracet. Máme zmlknout! Před čím? Před tím, do čeho nás uvádí tajemství dnešního svátku. Na nebe vzetí. Před tím je však sestoupení do všech pekel, které lidstvo prožívá na světě. Kristus při bolesti, samotě, opuštění a umírání sestupuje k nám tak, jak sestupuje ke své Matce, když se její dny pozemského života dovršují.

Dnes jsou si lékaři mnohem více než dříve vědomi, že je nutná spolupráce pacienta. Podobně tomu může být i s naším vzkříšením. Jak? Například pozorností k našim vnitřním postojům. Ukažme dnes na tři:

1. Je omylem se domnívat, že my sami víme, kam máme jít a jakého cíle máme dosáhnout. Když půjdeme s Kristem denně, pak nepochybně poznáme na konci

naší cesty, že to byla cesta, kterou jsme měli jít. Věcem nerozumíme předem, ale až tehdy, když se na ně díváme z Boží náruče.

2. Smrt je tranzit, přechod do věčnosti; věčnost není dlouhá doba ani zastavení času, ale rozpomínání a setkání všech v nebeské liturgii. Naučme se své vlastní smrti říkat tak, jak jí říkali mnozí svatí: přátelské setkání se sestrou smrtí, drží-li nás za ruku Vítěz nad smrtí.

3. Nevěřme v utopie, ale v duchovní inteligenci. Slovo utopie znamená nikde, žádné místo. Ideální představy jsou zde od toho, aby nás nalákaly svým zdáním a pak praskly jako bublina z bublifuku. Rozvíjejme naopak duchovní inteligenci, která se učí ve třech krocích v praktickém životě. Ať se stane cokoliv, vždy mějme připravenou odpověď v síle Ducha na tomto místě: Důvěřuji. Toto se stalo, vím – odpusť. Pomož mi. Těmito třemi vnitřními úkony srdce spolupracujeme na našem vzkříšení.

20. neděle v mezidobí

Víru neustále obnovovat

Kdy se odehrává setkání s kananejskou ženou v dnešním evangeliu? Poté, co se Kristus, unavený úzkoprsostí a náboženskou uzavřeností, velmi ostře střetl se zkostnatělou tradicí farizeů a zákoníků. Osočil je trefně. To nebyla náhodná trefa, nýbrž jádro. Starají se více o svou náboženskou tradici než o Boha a jeho slovo!

Sloveso vyjít odtud (doslova vyšed odtamtud; ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ze slovesa ἐξέρχομαι) znamená něco ukončit a vydat se ven, uniknout z něčeho. A odebrat se (ἀνεχώρησεν ze slovesa ἀναχωρέω) naznačuje jiný pohyb – vrátit se, odejít stranou, uchýlit se. Ono vyjít odtud je rozpoznatelná nárazka na situaci exodu, jež se stále opakuje. Když vyjde někdo z otroctví, je znovu pokoušen do otroctví se vrátit. Klaustrofobie ze svobody a otevřenosti žene člověka opětovně na místa zabezpečeného otroctví.

A co Kristus? Nemůže už snášet toto klima uzavřenosti, kde se každé jeho slovo poměřuje špatnou logikou. Co činí v situaci, kdy každé jeho gesto se posuzuje špatným způsobem? Kde tradice je už dusivým brněním? On byl poslán právě proto, aby povolal ztracené ovce z domu Izraele z uzavřenosti útlaku, z náboženství, jenž zotročuje a uzavírá do prázdných forem. Nedokáže otevřít lidstvo jeho synovství s Otcem (srv. Jan 10,1–18; zvláště v. 4!)

Možná je pohanský kulturní svět lépe připraven na přícházení. Připravenost představuje žena: křičí a volá. Domáhá se v naději, že mimořádné věci, jež se kolem Ježíše děly a budou dít, přinášejí nový život. „Smiluj se nade mnou“ je výkřik pohanského světa čekajícího na vysvobození.

Kristus nikdy neochabuje. Vstupuje do všeho pozitivního. Vidí předem věci, jak se mění, když zárodek vzkříšení v jeho slově ničí předsudky. Židovská náboženská kultura rozlišuje mezi vyvoleným národem a pohany. O nich mluví jako o domácích psech, ne jako o toulavém psisku. Kristus je nezažene! Nevadí mu lidé, kteří jsou na první pohled přítěží. Vidí je jinak. Co můžeme ještě vytušit v tomto nádherně náboženském obraze ženy, která se klaní Bohu? Vidí v muži ženicha, jenž přichází. Je obrazem nevěsty, která hledá ženicha. Bez něj nemá potomka, nemá život, ba nosí v sobě démona. A prosí o drobek.

Jak už to tak bývá, těsně předtím, když se dělil o chléb, zbylo mnoho drobtů, dvanáct košů, jež mělo dvanáct apoštolů vyslaných na druhý břeh odnést do pohanského světa. Stačil jeden drobek, a tato žena se svou dcerou našla život. A nejen to, podle exegeze se druhé rozmnožení chlebů odehrává na druhé straně

jezera, tedy na pohanském území právě proto, že Kristus je chlebem pro celé lidstvo. Kde je lidstvo napadeno melancholií, přináší útěchy.

Rozvineme-li tento obraz, vidíme misii církve ve světě. Bude podobná ženě, jež ve své životní nouzi, ve své dramatické situaci našla společenství s Kristem. Setkání ji uzdravilo. Setkání je vždy dobrý zárodek budoucích věcí. A proč Kristus nevyhověl hned, na první žádost? Uzdravení je setkání s Kristem, rozpoznání Pána v něm. V něm vrcholí. Bez tohoto posečkání by zřejmě více viděla uzdravení než toho, kdo léčí. Duchovní poučení je poměrně silné: když máme své problémy, své potřeby, máme o nich přemýšlet. Důležitější než přemýšlet o řešení je přemýšlet o tom, jak se tyto skutečnosti stávají místem a důvodem pro setkání s Pánem. To je závažnější než to, co se stane. A když se to stane? Pěstujme setkání s Kristem jako zárodek, který v samotném kořeni zadusí vše zlé. Pohanská žena se tak stává učitelkou vytrvalosti, víry, modlitby. Věřící není ten, kdo uvěřil jednou provždy, ale ten, kdo svou víru neustále obnovuje v jejích samotných počátcích.

21. neděle v mezidobí

Z kamínku Skála

Kristus klade otázku: „Za koho mě pokládáte vy?“ (Mt 16,15) hned poté, co dvakrát napomíná učedníky, aby se vystříhali kvasu farizejského a saducejského (Mt 16,11). Farizeové se oddělovali od druhých a vedli svá bratrstva k věrnosti a horlivosti v dodržování Zákona. Bránili se pohanským vlivům. Měli v sobě něco váženého, až přemrštěného. Jednali, jakoby měli v důsledku vlastních dobrých činů moc nad samotným Bohem. Farizejství je něco jiného: je to škraboška spravedlnosti. Nebyli oportunisté jako kněží či saduceové, které můžeme považovat za strůjce Kristovy smrti.

Kristus se dostává na citlivé pole veřejného mínění. Veřejným míněním se myslí pověst, fáma, hlas lidu, obecná reputace, souhlas lidu. U Lukáše je jedním z proroků, kteří vstali z mrtvých (Lk 9,19). Je to odpověď farizeů, kteří věří ve vzkříšení. U Marka a Matouše je jedním z mnoha starých proroků, jejich pokračovatelem (Mt 16,14). Můžeme zde zaslechnout skepsi saduceů, kteří těžili ze spolupráce s Římany, a prorocké myšlenky je musely zneklidňovat. Apoštolové říkají Kristu přesně to, co si myslí farizeové a saduceové, před kterými jim velmi jasně řekl, aby se měli na pozoru. Kvas farizejský a saducejský je stálé pokušení.

Matouš klade otázku jinak: Co říkají lidé na to, že já jsem Syn člověka? Vidí ve mně člověka podle Božího obrazu? Zhlédnou ve mně božského člověka? Jsem pro ně já – pravý člověk, já – Boží Syn? (srv. Dan 8,17). Můžeme vůbec takto o člověku smýšlet?

Kristus je jistě podobný velkým prorokům. Čím? Měl rysy Jana Křtitele, který přišel vydat svědectví o pravdě. Podobal se Eliášovi, který rozmnožil chléb a byl prorokem jediného Boha (Mt 6,24; Lk 16,13); proroka Jeremiáše (o něm mluví jen Matouš) připomíná šířením pokoje, solidaritou s lidem, úplným sjednocením s osudem lidu i nesením bolesti (srv. Jer 26,9.17; Mk 13,2; Lk 21,6).

Podobností je tedy mnoho, ale základním rysem je jistě naléhavost obrácení. Naléhavost distancovat se od těch záležitostí, které jsou kvasem saduceů a farizeů. Jejich kvas těsto kazí a chléb z něho kysne. Kvas dávných časů člověku nepomáhá pochopit, neumožňuje poznat novost života založeného na vzkříšení. Člověk nemůže vycházet ze starobylého, aby objevil nové. Proces je přesně opačný, začíná se od setkání s Kristem. Ten zjevuje Otce s jeho záměrem na počátku stvoření i dovršení všeho v Kristu. Odtud, z tohoto setkání, se odhaluje význam starých časů, starozákonní doby i zrod Božího lidu Nového zákona. Ze starého neobjevíme nové, protože staré potřebuje proměnu na způsob Krista.

Všimněme si Petrovy mistrovské odpovědi: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16,16), doslova životodárného Boha (ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος), z něhož proudí život. Syna můžeme poznat jen v tomto proudění života, v Duchu (srov. Mt 11,27). Kristus se Petrovi odměňuje slavnostně znějícím příslibem: Jsi (budeš) blažen, jsi navždy blahoslavený (Mt 16,17). Již okouší tohoto životodárného Ducha, protože k tomuto poznání nemůže dospět nic, co je lidské, ani krev, ani tělo. Poznání spojené s životem Syna závisí pouze na přijetí zjevení. Naše víra totiž není intelektuální otázkou, ale je zkušeností života, života v Synu.

A Petr, který podobně jako Jonáš (Mt 16,17) dělal většinou pravý opak toho, co mu Pán přikázal, se nakonec obrátí. Co se stane? Petr (Πέτρος), kámen, s kterým lze tak snadno pohnout, se stane skálou (τὰ πέτρα). Kamínek se stane obrovskou skálou, pevným základem a východiskem. Stane se prvním kamenem položeným na skále víry, totiž na Kristu. Jiný základ být ani nemůže (1 Kor 3,11), jediná skála, na níž lze stavět (Ef 2,20).

22. neděle v mezidobí

Lidský um, nebo duchovní intelligence?

Pocit, že jsme svědky okamžiku zrození, se rodí tehdy, když zmlkne. Ježíš svým učedníků začal naznačovat svoji blízkou budoucnost. Petr vyznal, že Kristus je Synem živého Boha. Jejich počáteční vyznání má však daleko k pravému obrazu Krista. Pravdu o Mesiáši nelze pochopit pomocí lidských souřadnic, a to ani nábožensky propracovaných. Je zapotřebí srdce pulsující pro větší věci, hlubší pohled pro četbu našich tužeb, citlivost pro rytmus děje, a především stálé ladění ochoty nechat se inspirovat. Nepostrádám to podstatné? Překvapení, úžas a pokora před darovaným zjevením?

Celé starozákonné očekávání zůstává v jistém smyslu pevné. Zbožný žid dobře znal správné směřování Boží ekonomie spásy: vše se bude odehrávat v Jeruzalémě. V jeho očích je Město klíčové, spjaté se zaslíbeními. Bylo tolikrát zavržené, ale vždy znovu představné jako nový Jeruzalém. Ježíš jeho novost ukazuje z jiného zorného úhlu: na cestě do Jeruzaléma bude muset mnoho trpět. Od starších, což jsou ti, kdo udržují a řídí společenský ekonomický svět, a od velekněží, tedy těch, kdo střeží a udržují veškerou religiozitu, veškerý vztah člověka k Bohu a řídí a vykládají vztah Boha k člověku, a od zákoníků, tedy těch, kdo řídí doktrinní výklad zákona. Je cestou ke smrti, která povede ke vzkříšení z mrtvých. Je cestou pro ty, kdo nabízejí svůj život, aby dostali nový. Když Petr slyší tato slova, chce vymýtit, doslova vyhnat z Krista jeho způsob uvažování. Pro Petra jsou jeho slova démonická, odporují celé tradici toho, jaký má být Mesiáš: všemohoucí a jeho sláva je mocná, jeho pravice je mocná a všichni ho uvidí, všichni na něj budou čekat, všichni nepřátelé budou postaveni k podnoží jeho nohou. A všichni, kdo jsou s Bohem, budou mocní, bohatí a silní.

Kristus ho však rázně zastaví: nazývá svého vymítače satanem, protože myslí podle lidí (Mt 16, 23). Existuje způsob myšlení o Bohu, o spáse a životě člověka, o pravdě, který doslova s osobním potěšením „prodáváme“ jako ryze lidský, ale který má v sobě cosi satanského, co je nakonec namířeno právě proti Bohu, a tedy proti člověku samotnému.

Když Kristus říká, aby ten, kdo ho chce následovat, „vzal svůj kříž“ (Mt 16, 24), říká totéž, co říká Petrovi: „Vezmi svůj kříž“. Naše vize spásy nemůže být jiná než ta Kristova. Nebo snad ano? Kristus nám říká, že není nic krásnějšího než takováto nabídka srdce z naší strany. Je to svobodná nabídka, je to svobodné přilnutí. Kdo přilne svobodně, jde pozvolna za Kristem. Ne před ním! Ale následuje ho, upíná svůj pohled na Krista, vidí ho, jde, kráčí, spěchá za ním. Nejen k němu, ale v jeho stopách. Kdo přichází za ním, s tím bude Otec zacházet jako s ním. Kdo žije své

lidství založené na vzkříšení, to znamená jako oběť lásky a z lásky, na toho bude Otec shlížet stejným pohledem, jímž se díval na Syna nesoucího kříž, zvedajícího břemeno, kráčejícího touto cestou. Toto pozdvihování kříže nám připomíná scénář o odsouzení, který vzal kříž a vydal se směrem k místu ukřižování, a protože to byl ten, kdo nesl své odsouzení, byl vysmíván, urážen, bylo s ním špatně zacházeno. Ale bude s ním zacházeno stejně jako s ním, bude vzkříšen Otcem v Duchu Svatém. Lidský život, který prochází hrobem, je totiž životem žitým jako dar. Přijatý dar nás činí darem, učí nás žít z lásky. A láska zůstává navždy. To je logika spásy a je to radikální obrat lidské mentality, proměňuje lidský um v duchovní inteligenci. Ta umožňuje svědky okamžiku zrození. Před tímto zrozením když zmlkneme, ticho samotné nám otevře ústa, která budou volat: Přijď, Pane Ježíši. K tomuto Jeruzalému zvolíme dnes: vzhůru. „Tak toužím tě spatřit ve svatyni, abych viděl tvou moc a slávu.“ (Žl 63,4)

23. neděle v mezidobí

Život a neživot

Dnešnímu úryvku evangelia předchází důležitý klíč k četbě. Věnujme mu pozornost: „Stejně tak nechce váš nebeský Otec, aby zahynul jediný z těchto nepatrných.“ (Mt 18,14) Jak nechce? Jako ten, kdo miluje stou ovečku, bohužel nyní zatoulanou. Miluje ji více než těch devětaadvadesát, jež si spokojeně hoví v bezpečí jeho hospodářství. Co z toho můžeme vyvodit? Otcovou vůlí je shromáždit všechny. Nikdo nemá být ztracen. Ztráty se nepřipouštějí. V knize života se nevede evidence válečných ztrát. Je-li kdo ztracen, pak jen proto, aby byl nalezen. O co se jedná? Ne o organismus, strukturu, nýbrž o celistvost Těla. Kdo hřeší, hřeší proti Tělu Kristovu a ničí krásu Těla Kristova. A krása Kristova je obnovována na kříži jednou provždy a v čase i naší spoluúčastí.

Podle Jana Zlatoústého pokárat v žádném případě neznamená trestat, slavit triumf. Výraz je voláním ke spravedlnosti. Nežádá od něj účet za jeho chování, připomíná hřích. Naznačuje, co jsi kvůli němu vytrpěl. Hřích, kterého se možná dopustil, může dokonce spadat do jednoho z těch hrozných seznamů, které Pavel popisuje jako dílo těla (Gal 5,19-21), ale perspektiva je zcela obrácená, protože život jednoho je spojen s životem druhého. Jsou to hříchy, které zraňují více pachatele než uraženého. Podle svatého Augustina právě sobě způsobil těžkou ránu, kdo zhřešil proti svému bratru, a tedy proti církvi. Zhřešil tím proti Otci. Proč připomínat? Aby byl zapomenut. Což se zdá paradoxní, ale zapomínání na provinění je nesmírně užitečné pro duchovní život, pro naše očistění. Je to znamení Kristova života; kdo zapomíná na pohoršení, žije Kristovým životem, je Kristův. Proto postupuje s jakousi něhou, která se chce vyhnout veřejné hanbě, jež obvykle obrácení nepřináší. Pohana a veřejný lynč mají za následek ještě větší uzavření. Proto Ježíš navrhuje osobní zkušenost. Setkání tváří v tvář. Navrhuje soukromou nápravu, a to až do té míry, že pokud člověk nakonec neposlechne ani společenství, je považován za pohana nebo celníka. Protože jsme v Těle Kristově, máme Kristův život, pokračujeme vůči němu v tom postoji, který měl Kristus vůči pohanům a celníkům, i když se nám nedostává odpovídající odezvy.

Z tohoto úryvku pomalu vyplývá, že bratrská náprava je možná pouze tehdy, pokud člověk živě patří do organismu Těla Kristova. Pouze pokud vychází z tohoto bratrského zájmu o život těch, kteří vás pohoršují. A to je možné jen ze synovského vědomí, jen pokud se uznáváme za děti Otce. Otázka zůstává stále stejná – synovský vztah: člověk nepozná Otce jinak než v Synu a nikdo nepozná Syna jinak než účastí na Synově životě.

V téže perspektivě čteme i závěrečnou větu, kde se říká, že pokud se dva shodnou v modlitbě (Mt 18,19), Otec vše dovrší. A Origenes zdůrazňuje, jak je důraz kladen nikoli na intenzitu modlitby, ale na hloubku, symfonii, termín je právě symfonický, to je to souhlasné, co souzní. Vracíme se k otázce: co znamená přináležet ke sktrukturám a co k Tělu? Symfonie se týká pravdy víry, kterou vyznáváme, a způsobu života, který žijeme. Pokud nebudeme symfoničtí, jednotní v hlásání víry a způsobu života, který žijeme, naše modlitby nebudou vyslyšeny. Bratrská náprava je tedy výrazem bolesti těch, kteří cítí, že se jednota života v Kristově těle rozpadá, a proto se semknou v modlitbě. A když se někdo modlí s účastí na jednotném životě Syna, Otec ho slyší a vyslyší. A prvotní církev byla proslulá právě svou nepřetržitou modlitbou za hříšníky, i když někdo není přesvědčen o tom, že život, který žije, není nic jiného než neživot. Ve stavu neživota je modlitby více zapotřebí. I když jejím počátkem je sžíravá bolest a nejistota. Modlitba slyší více ušima, snadněji nachází společný tón než oči, jež nepomohou odvrátit zrak od roztříštěnosti mysli a srdcí.

24. neděle v mezidobí

Zajatí láskou – nezaujatí sami sebou

Vybavíme si v paměti evangelium minulé neděle, na které dnešní evangelium úzce navazuje? V bratrském napomínání nejde ani tak o to, abychom bratra napravili, ale abychom se zbavili veškeré zášti a hněvu, a tím mu pomohli přijít na to, co nekalého udělal. Naše setkání s chybuujícími má vést k zakoušení odpuštění. Kdo Krista zaslechne, musí mu být okamžitě jasné, že mluví o odpuštění. Ježíš nepřistupuje k provinilci celý zraněný a rozzlobený. To Petra udivilo, a proto se pro jistotu zeptá, zda je tedy třeba odpouštět vždy, tedy sedmkrát denně. Chápe dobře, že Kristova řeč přesahuje učení traktované v rabínských školách. Jejich pravidlo stanovilo, že máme odpouštět třikrát denně. Třikrát denně, a dost. Ježíš svůj náhled objasňuje ve třech scénách podobenství.

V první z nich král odpouští obrovský dluh, který je tak přehnaný. Neznamená jen tak ledajaký dluh. Velikost dluhu prozrazuje ještě něco jiného. Jde o deset tisíc hřiven. To je suma, která přesahuje naši představivost. V době Krista a v Novém zákoně odpovídal jeden talent téměř 60 kilogramům zlata. Majetek Heroda Antipy, jak jej zaznamenal Josef Flavius, činil 200 talentů. Takže 10 tisíc talentů znamená téměř 600 tun zlata. Je zde na misku vah položena cena života, kterou nelze vyčíslit. Král jeho neslýchanou prosbu vyslyší.

Ve druhé scéně omilostněný dlužník vyhledá jednoho ze svých dlužníků, který mu dluží 100 denárů. Jaká je to hodnota? Víceméně mzda za tři měsíce práce. Nesrovnatelně méně než sám předtím dlužil. A přesto nevyslyší dlužníkovu prosbu, která je totožná s tou, kterou přednesl králi. V tuto chvíli je již zcela jasné, že odpuštění, kterého se mu od krále dostalo, nezažil v jeho pravdivosti. Pohled tohoto muže zůstává naprosto obrácený dovnitř a stále vše čte v termínech sebe sama. Nepochopil podstatné: jeho život je dar. Zažil zázrak. Neuměl zázrak šířit dál. Nedal zakusit druhému, jaké milosti se mu dostalo.

Ve třetí scéně vidíme přátele, kteří tváří v tvář tomu, co se děje, jdou za králem a řeknou mu, co se stalo. V tu chvíli král předává do vězení stejného člověka, kterému odpustil dluh, a nazývá ho zlým služebníkem. Neměl se slitovat nad svým druhem? „Celý dluh jsem ti odpustil, protože jsi mě prosil.“ Skončí ve vězení, do kterého se odsoudil sám. Kdo se nedělí, sám si pro sebe staví vězení. Darované bez darování člověk ztratí! Místo zrození života volí potrat. Sobectví je mrtvý život. Nebudeme-li se mírnit ve svých nárocích, život založený na vzkříšení se v nás postupně vytratí. Nebo snad přehlédneme nastrojenou léčku?

Z těchto tří scén vyplývá jedno podstatné: nelze oddělit odpuštění vůči druhým a náš vztah vděčnosti vůči Bohu. Vztah k Bohu se projevuje v odpuštění druhým,

odpuštění je místem Božího zjevení skrze nás. Zároveň může být také soudem nad námi. Proč? Neodpuštění znamená, že Otec v nás nepoznává toho, koho obdaroval. Nemůže projevit naplno svoji lásku. Copak neznáme ani Otčenáš? „Odpusť nám, jako i my odpouštíme.“ Odpuštění je privilegovaným místem, kde křesťan zpřítomňuje Krista ve světě. Skrze odpuštění získává lidstvo pohled na tu tvář Otcova milosrdenství, o kterou lidé v celých dějinách vždy a všude prosí. Zde láska vždy znovu vzplane, opět nás rozpálí, až se stane jedinou skutečností našeho života. Jen propadneme-li lásce, budeme svobodní. Láska osvobozuje. Nepropadneme se sami do sebe.

25. neděle v mezidobí

Řeč podobenství

Před námi se rýsuje několik nedělí s Matoušovými podobenstvími. Na pokračování budeme číst známá i méně známá podobenství. A podobenství má prakticky vždy dvě části. Je v něm akce, která vyvolává reakci, a podle toho můžeme poznat, komu je podobenství určeno. Židé, praví Semité, sdíleli s národy Blízkého Východu zalíbení ve vyprávění historek. Vzpomeňme na oblíbené Příběhy tisíce a jedné noci. Výraz parabole (παράβολή) znamená doslova položení jedné věci vedle druhé, odtud podobnost, přirovnání, srovnání, tajuplný výrok. Záhady provokují lidskou zvědavost, touhu prohloubit poznání dosavadního, rozšiřovat obzory, dostat se do ohniska. Tyto příběhy nejsou polopatické, vyžadují spolupráci člověka, zapojení představivosti. Jak pracuje podobenství? Nastolí téma, které je samo o sobě obtížné a složité. Pro čtenáře či posluchače je objasněno tím, že je přiblíženo tématu jasnějšímu, vždy převzatému ze skutečného života. Z tohoto posledního hlediska se podobenství liší od bajky, která uvádí na scénu zvířata nebo neživé bytosti, a odlišuje se také od mýtu, jenž vychází z nevědomé představivosti lidí jako zosobnění jevů přírody nebo života, a různí se i od alegorie, protože ta něco jiného říká a něco jiného znamená a srovnávací prvek je jí cizí. Rozvíjí vyšší úroveň přemýšlení vázanou na vlastní myšlenkové obsahy, na jejich utváření a zacházení s nimi. V evangeliích se jich nachází téměř padesát.

V dnešním podobenství se Kristus obrací na farizeje. Adresuje svá slova na spravedlivé, na ty, kteří se považují za spasené. Proč si to o sobě myslí? Protože plní to, co bylo předepsáno. Tato zúžená představa dokonalosti je širokosáhle rozšířená. Je stálým pokušením každého náboženství. Je mnohem snazší dělat si své než skutečně brát v úvahu především překvapivé veletoce Boží lásky. Bůh je tím, kdo nám vychází vstříc (Mt 20,1.3.5.6; Lk 15). A to zcela zásadně posouvá perspektivu. Jakým směrem? Od konání, od naší práce, od naší dřiny k Otcově lásce k nám, která v nás vyvolává odpověď lásky.

Podobenství o vinici! Kroutíme nad výsledkem hlavou. Tolik námitek se nám plete do úvah. Proč mají dostat všichni stejně? Zastánci nespravedlivě vykořisťovaných by se dnes ozvali na sociálních sítích a vyhlásili by petici požadující odstranění hospodáře z jeho úřadu. A co rovná práva? Boží svět je jiný. To chápeme právě na základě podobenství o vinici. U Izajáše je to jistě Izrael, vyvolený národ (Iz 5; 24,7; 27,2; 36,16), ale sama o sobě vinice odkazuje také na určitou stabilitu: kdo zasadí vinici, musí čekat mnoho let, než začne nést ovoce, takže se odtamtud jen těžko pohne. O takovou stabilitu usiluje Hospodin u svého lidu. A tak je zajímavé, jak se postupně v Izraeli prostřednictvím proroků z vinice stává nevěsta, žena připravená

odevzdat se lásce a být milována (Píseň písní, 7,13). Vinice není jen místem každodenní dřiny, ale místem lásky. To je to, co člověk nechápe a neprožívá, protože vše redukuje na cenu. Ale právě z tohoto východiska začínáme postupně chápat Ježíšovo volání v různé hodiny, v různou dobu pro každého. Ba dokonce několikrát projde kolem, dokud nenajde člověka připraveného odpovédět. Volá, aby dal těmto lidem smysl jejich času, aby tam neseděli zbůhdarma na náměstí, ale aby se nechali nalákat do osidel lásky, která je zcela odlišná od té naší. Jaké jsou naše lásky? Většinou nás nutí vidět věci ze špatného zorného úhlu: Co z toho mám?

Závidíš. Závěrečné poučení je třeba pochopit přímo z textu. Za slovem závidět se skrývá něco velmi hrozivého: „Zdali je tvé oko zlé, protože jsem já dobrotivý?“ Zlé oko [doslovný smysl závidění] je to, které se ptá špatně, nechá se nalákat svůdností, které samotným pohledem bere, krade a ničí. Je to pohled, který nás připoutává k věcem. Pokud vidíme jen pro sebe, totiž že vše mi má sloužit, věci ztrácejí svůj hlas. Hrobové věci mlčí, už nemluví o druhém, jsou bezobsažné. A my nakonec soudíme Boha a jeho dílo, které má jako jediné měřítko lásku. Tak radikálně k nám podobenství hovoří.

26. neděle v mezidobí

Příběhy spásy

„Ježíš vešel do chrámu a vyhnal všechny.“ (Mt 21,12) Zde vlastně začíná scéna dnešního evangelia: Kristus uprostřed střetu s tvrdým jádrem příznivců staré smlouvy vyhání kupce z chrámu, čímž si rozhněvá velekněze a starší. Hned dále na příkladu fíkovníku (Mt 21,18), který po jeho zlořečení usychá a nepřináší ovoce, poukazuje obrazem, co je jádrem sdělení: chrám, místo náboženství a víry profesionálů, už nic nepřináší, nedává život. Proč? Je schopen produkovat pouze rozdělení a odloučení, pravý opak Kristova kněžství. Kristus je spojením božského a lidského, nebe a země. Stojí před nimi, ale jejich náboženské postoje nadále prosazují toto rozdělení. Neustále vytvářejí nová schémata, protože uvažují v systému, který rozděluje kolem na ty, kdo jsou první a kdo poslední. Dnešní podobenství je proto geniální, protože Kristus chce od nich slyšet, co si o tomto rozlišení myslí. Sami sebe považovali za ty, kdo jsou naprosto a nezpochybnitelně přesvědčeni, že patří k těm prvním. Zatímco celníky, hříšníky, prostitutky a všechny ty, kteří nebyli schopni plnit to, co jim předepsali, považovali za poslední. Když se Kristus ptá: „Co si o tom myslíte?“ je již zřejmé, že podobenství je vyprávěno jim a mluví o nich a že je pedagogicky přivádí k tomu, aby podobenství sami dopověděli. Když ho uzavírá otázkou: Který z těch dvou splnil Otcovu vůli? odpovídají: Ten první. Tato verze je v Matoušově evangeliu právě proto, že chce ukázat, že naše odpovědi, že jsme první, jsou v pořádku. Jsme přece těmi prvními! (ὁ πρῶτος)

Poté Kristus dodává: celníci a prostitutky vás v Božím království předběhnou. Řecký výraz [προάγω – být předveden] nenaznačuje, že celníci a prostitutky prostě půjdou před nimi, ale říká něco radikálnějšího: Zaujmou jejich místo. Oni zůstanou tedy mimo.

Ti, kdo uvěřili kázání Jana Křtitele o cestě spravedlnosti, uvěřili slovu Mesiáše, se vydávají na cestu věrnosti, naprostého následování, cesty víry (srv. Př 2; 8,20; 16,31). Naproti tomu oni – velekněží a starší – nejenže neuvěřili v Jana Křtitele (a tedy ani v Krista, který je v Matoušově evangeliu vždy paralelně), ale dokonce ani nečinili pokání. To znamená, že ani nelitovali a nezměnili své rozhodnutí (μεταμέλομαι) (Mt 21,32). Jejich lítost není skutečné pokání, ani skutečné obrácení, ale spíše lítost nad tím, že nejednali správně a trvali na své vlastní vůli. Litují sebe. A je to stejný výraz, který je použit pro Jidáše po jeho zradě: hnulo se v něm svědomí, nelitoval a oběsil se. (Mt 27,3)

Toto podobenství patří k nejstarším podobenstvím o odmítnutí Krista. Ti, kdo ho odmítají, jsou právě odborníci na náboženství a jejich představitelé. Kristus je vede

k tomu, aby to přiznali, i když si to neuvědomují. Protože vůle se může naplnit pouze ve spojení s láskou. Způsob chápání náboženství těch, kteří jsou profesionály víry v chrámě, zapříčiní, že nejsou sto zachytit, co tím Ježíš myslí. Jejich způsob důvěry v dodržování pravidel a předpisů je činí uzavřenými a zatvrzelými, místo aby je učinil otevřenými, ochotnými a poslušnými. Příběhy spásy, jež píše Bůh Otec v srdcích lidí prostřednictvím blízkosti Kristova Srdce, je proto míjejí. Jak varovné je sdělení dnešního evangelia.

27. neděle v mezidobí

Lidství podle Boha

Dnešní evangelium, podobně jako evangelium minulé neděle, je podobenstvím o odmítnutí. Ježíš je odmítnut. Nepřijetí Otcova daru, tedy Synova poslání jako spasitele světa, je největší osobní i celosvětovou tragédií. Bez patosu řečeno. Odkopnutí se odehrává rovněž na vinici. Nyní jde o pána, který posílá své služebníky, aby sklidili úrodu, kterou mu měli rolníci odevzdat. Protože slova jsou adresována velekněžím a starším lidu, je zřejmé, že jimi Ježíš nemyslí nikoho jiného než je samotné. Služebníci jsou rozděleni do dvou skupin: první přijdou, jsou pobiti holí a zabiti, někteří ukamenováni. Pán pošle druhou skupinu, a s těmi je zacházeno stejně. Tyto dvě skupiny odkazují na klasické rozdělení bible podle židovského kánonu: na přední proroky (Jozue, Soudců, Knihy Samuelovy a Královské) a zadní proroky (Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, dvanáct malých proroků). Bůh volá člověka po hříchu k návratu, aby objevil smysl a výsadu práce na vinici, ale hřích je natolik zakořeněn v samotné struktuře člověka, že není schopen pochopit hodnotu, rozsah a spásný význam bytí v Božím království a vznešenost práce v něm. Kdo zde mohou pracovat, jsou Hospodinu nablízku, protože je Bůh s nimi vázán smlouvou.

To obsahuje pronikavý duchovní význam i pro naši dobu. Nemáme přehlížet jednu nespornou známku změny epochy: konec moderny zanechal zaručeně v naší kultuře škody na tom, co je člověk. Jak na něj nahlížíme, co člověk znamená, co je pro něj pravdivé, pravda a smysl. Proto již není možný čistě morální etický apel, nestačí mu nabídnout tzv. „pravověrné“ učení, dát mu intelektuální, kulturní vizi dobra, protože tím, že mu dáme dobré myšlenky, se nestane dobrým. Nestačí poučení, je třeba radikálního zásahu do struktury samotného člověka, který nelze provést zvenčí pedagogickým, didaktickým nebo doktrinálním zásahem etických zákonů. Je zapotřebí svátost, v níž člověk obnovený v Synu objeví svůj vlastní způsob bytí, tj. lidství podle Boha.

Také v podobenství na konci se pán rozhodne poslat svého syna, a když přijde, reakce těchto rolníků je stejná. Říkají si, že je dědicem, a tím, že ho zabijí, získají jeho dědictví. Pro pochopení antropologické situace člověka jsou zásadní kapitoly 3 a 4 knihy Genesis. Jak říká Pavel v Řím 3, všichni lidé jsou pod hříchem, celé lidstvo leží v ráně, ve stavu, který způsobuje, že hřeší. Není to stav jednotlivých hříchů, které člověk může udělat. Tento stav způsobuje, že člověk je hříšník, že hřeší. Je to stav, v němž se člověk ztratil. Byl zbaven Boží slávy. Onen způsob existence a chápání sebe sama ve vztahu k Bohu. Ztratil chápání své identity bytosti stvořené k podobě a podobenství s Bohem. Ztratil svůj základní vztah, a proto člověk již

nemůže tuto božskou skutečnost odhalovat, nemůže již svým jednáním odhalovat svou vlastní pravdu, kterou se vztahuje k Bohu.

Podobenství naši situaci nahlíží touto optikou. Kdo je člověk? Člověk je dnes ten, kdo si chce vzít vše silou. Chce dobýt to, co ztratil. Uvažuje v mocenské polo-řeči. Řeči evangelia nerozumí. Je podobný bohatému mladíkovi. Když tento padne na kolena a ptá se, co má udělat, aby získal věčný život. Život věčný je dědictví Kristovy oběti na kříži. Dědictví si nelze legitimně získat násilím, krádeží, dobýváním, ale jen jako dar. Řekněme zcela jasně: dar být dítětem. Nedokáže to (Mk 10). „Jsme-li však děti, jsme i dědici: dědici Boží a spoludědici Kristovi. Musíme ovšem jako on trpět, abychom tak mohli spolu s ním dojít slávy.“ (Řím 8,17). Jeho přijetím se člověk stává spoludědicem.

Naopak ti z dnešního podobenství svým domnělým vítězným postojem ztrácejí vše. Ničí sami sebe a zabíjejí jeho syna i možnost být Synu podobnými. To nás přivádí zpět k Žd 13,12 („Tak i Ježíš podstoupil utrpení za bránou, aby vlastní krví posvětil lid“), kde se říká, že Syn zachraňuje lidi svým umučením, svou smrtí za městem. Zde ho vyvedli z vinice jako vydědence, jako objekt veškeré agrese a všeho zla. A on? On to na sebe přijímá. Bere zcela na sebe. A zároveň tato scéna připomíná Gn 36,18, kdy Jákobovi synové vidí přícházet Josefa a rozhodnou se ho zabít jen proto, že ho otec miluje a dal mu tuniku. Naplňuje se to, co je řečeno v Jan 15,25: „Nenáviděli mě bez příčiny.“ Jednoduše proto, že byl Synem Otce.

Co hříšný člověk, uzavřený v otroctví zraněné přirozenosti, nemůže pochopit, je Boží dětství. Je to svobodná láska mezi Otcem a Synem. A důstojnost svobodné lásky mezi dětmi. Tomu člověk nejenže nerozumí, ale ještě ho to rozčiluje. Člověk si bere násilí jako prostředek proti tomu, co je krásné, dobré, co je láska. A závěr podobenství je silný. Lidé odpovídají, že pán jistě způsobí, že tito zlí lidé bídne zemřou. A Ježíš? V odpovědi cituje Písmo: kámen, který stavitelé zavrhli, se stal kamenem úhelným. Neříká, co mistr udělá silou, co napraví mocí. Syn za nás za všechny žádá o odpuštění. Proč? Aby žádné násilí nezůstalo neodpuštěno. Zavržené, vyhozené, skartované se stává základním kamenem. Jen na něm může být podle úradků Božích postaveno vše, co bylo z lidství člověka vytrženo. Jeho dětství bylo zapomenuto a tolikrát již vyhozeno na smetiště dějin. U Otce tomu tak není. Stačí se vrátit k našemu dětství. Být dítětem. Pak je Bůh v nás nejmnocnější.

28. neděle v mezidobí

Hostina v Bibli má jiný kolorit: ukazuje na absolutní bezplatnost

Několik nedělí nás provází Matouš podobenstvími, jež Kristus adresuje především velekněžím a farizeům. Na koho míří? Na vedoucí náboženských institucí. Co o nich víme? Byli přesvědčeni, že jsou naprosto oddaní vyšší myšlence dobra. Slouží dobru co nejdokonalejším zachováváním předpisů. Považovali se za dokonalé. Matouš nás uvádí na hostinu. Není to však hostina, která nám přibližuje nebeské království. To se naopak podobá Králi, který ji pořádá pro svého Syna. Dodejme téměř titěrnou, jenomže kardinální poznámku: připravuje svatbu.

Drobnosti jsou pro pochopení důležité. Nemáme se nechat ukolébat zavádějící představou, že Království bude hostinou. Obraz hostiny ve Starém zákoně odkazoval na ztracený Eden. Je možné jej znovu získat na základě zásluh vytěžených ze života? Hostina v bibli má jiný kolorit: ukazuje na nezaslužnost, absolutní bezplatnost. Pozvání na hostinu si nelze koupit. Stačí se nechat pozvat, a dostanete vše. Dokonce i šaty, které před vstupem hostitel nabídne. A zde můžeme najít pro sebe bohatství, jímž byli uchvázeni církevní otcové prvního tisíciletí: světlem poznání. Hřích přináší jinou kulturu uvažování. Co přesně? Mentalitu šekových knížek, úvěrů, splátek, hypoték a exekucí. Hřích vše převádí na logiku: má dáti – dal. Hostina v Matoušově evangeliu je protipólem této mentální svázanosti, omezenosti a mezkovitosti. Člověk se po hříchu nerodí do prostředí nasáklého vůní nebeské hostiny, ale to prostředí tvrdého byznysu. Vidíme to dobře na kořistnickém vztahu k přírodě. Považujeme ji za svůj majetek, vlastnictví a prostor naší nadvlády. Surové a bezostyšné. Ti, kdo čekají s příchodem Pána, Krále, nebeskou hostinu, přicházejí se svými nápady otravovat ty, kdo mají na práci jiné, praktické a efektivní věci. Dokonce tyto praktiky zaměřené inženýry duchovního života vyrušují z jejich důležitějších věcí běžného života, z jejich pracovního rytmu a mentality. Narušují jejich praktické návody a příručky, kde je vše jasné! Vše je obráceno naruby: ti kdo zastávají postoj střežící v srdci bdělost, že milost je nezasloužená, právě ti vyvolávají v budovatelích systémů touhu zabít. Jak? Nejdříve je nazvou fanatiky, udělají z nich sektáře, poštvou na ně měřiče práva anebo je předhodí veřejnému mínění na sociálních sítích. A když je někdo označen mocnostmi světa za vyvrhele, nemá v jejich institucionálním systému místo.

Proč je tak obtížné pochopit mentalitu, která roste z vědomí a zkušenosti, že jsme obdarováni dary bez našich zásluh? Tenata zlého jsou více než průhledná: Pokud vlastníte, pracujete, dostáváte odměny a je všechno jedna ku jedné, napolovic, fifty-fifty, jste klidní. Vše je náležité a nemusíme se cítit být vázáni. Je to přece

zasloužené! V tomto světě vyrovnaných účtů vidíme spokojenost nebo nespokojenost, ne však radost. Vidíme podnikové večírky, ne však svatební hostiny, jejichž zázrakem je radost z obdarování. Jen to tvoří pouto lásky. Ve skutečnosti nikdy nevidíte novodobé farizeje oslavovat, protože touží jen triumfovat. Jejich vítězství je váženo sledovaností, algoritmem vlivu a rostoucí mocí. Na večírky VIP se chceme obléci sami a šokovat, na hostinu Pánovu je pro nás svatební šat připraven.

Co se před našima očima vynořuje? Přijetí daru, spojené se svobodným souhlasem nechat se obejmout, je to nejtěžší, co my hříšníci můžeme přijmout. Hřích v nás vytváří onu typickou náboženskou mentalitu vykupování se vlastními silami. Vyčerpáváme se dokazováním Králi, že jsme dobří poddaní. Čekání na nebeskou hostinu místo toho mění společnost, mění náboženství, mění zákon, moralismus, který jako zhoubný nádor prorůstá do církevních institucí. Konec konců vždy začnou poměřovat způsobem světa. Chceme být tak užiteční tomuto světu, že přestaneme toužit po svatebním šatu. Zkornatělá srdce již neslyší Slovo. Ohluchnou a neslyší ticho, v němž Bůh žádá pouze o svobodné přijetí. Srdce zkroušené velikostí pozvání přetváří Boží lid: je Nevěstou, která se podobá Ženichovi. Oděna do novosti života. A o to se zápasí na synodě: zda bude církev nevěstou Ženicha, kterého čeká, nebo se zaprodá utkvělé myšlence, že je zde od toho, aby světu připravila hostinu – ale bez Krále, bez Ženicha.

29. neděle v mezidobí

Kde je však vtisknut obraz Boží?

Farizeové se sejdou na poradě poté, co vyslechnou tři podobenství o Božím království, která pro ně mají tragický závěr. Poté spolu s herodovci přicházejí za Ježíšem, aby mu připravili past, do které by se chytil. Ptají se ho na království tohoto světa, ale pod tím skrývají past ryze náboženskou. Vše narafičí tak, aby Krista poté, co v podobenstvích o Božím království otevřel prostor k jejich zahanbení, odsoudili.

Jejich „víme“ zní výhruzně. Chtějí tím zakrýt svou zlobu. Vždyť nejde o poznání, ale o přijetí. Vždy se v duchovním životě jedná o správné pořadí: Je napřed přijetí božského, nebo poznání božského? Můžeme poznat toho, koho nepřijímáme? Celá zrůdnost politického komplotu, populistické kamufláže, zahrávání s veřejným míněním, jež není nic jiného než cirkusové představení pro krvelačné diváky, se odhaluje větou: „Nedbáš lidských ohledů, nehleďš totiž na to, čím kdo je.“ To jsou slova, jimiž se řídí jejich kalkul a vypočítavost. Po všem, co o nich řekl, navíc otevřeně, vědí, že se jich nebojí. Háček ukrývají v otázce do svého dubia, jehož cílem není objasnit, nýbrž protivníka diskvalifikovat: Je dovoleno? „Co myslíš, je dovoleno platit daň císaři, nebo ne?“

Je dovoleno platit mincí, na níž je vyražena na jedné straně podobizna muže, který ze sebe dělá něco božského, ba přímo Božího syna, a na rubu přímo křiklavě buší do ucha zbožných nápis pontifex maximus? Nejednalo se o chrámovou daň. Ve skutečnosti se touto mincí nemohla platit chrámová daň. Existoval systém směnárny, aby se římské mince nevkládaly do chrámové pokladnice, a neznečistily ji tak.

Kristus se však okamžitě chápe problému. Neodpovídá na otázku, zda platit daň, nebo ne. Přitom jakákoli odpověď by byla špatná pro jednu z obou skupin: pro herodovce, spojence Římanů, se platit může, pro farizeje se platit nemůže, protože Římané jsou pohanští okupanti. Totéž by platilo buď pro lid, nebo pro římské úřady. Vždy by někdo zůstal nespokojen.

Kristus je však vtipně nabírá. Naběhli si – past se změnila v debakl, fiasko, nářez! Bere je na hůl tím, že mluví právě o obrazu vyraženém na minci, který je pro ně mlčky důvodem otázky. Čí je to obraz? Císařův. Mince tedy musí být vrácena tomu, jehož je obrazem. Kde je však vtisknut obraz Boží? Do člověka. Vraťte tento obraz Bohu, nedržte ho pod svou vládou. Člověk má být zcela odevzdán Bohu, a to do té míry, že sám Kristus tím, že na sebe vzal lidství, ho v synovské lásce zcela odevzdává Otci. A dávat císaři, co je císařovo, nás nezabavuje úkolu, do kterého jsme vstoupili přijetím života jako daru. I náš Pán poslal Petra, aby chytil rybu se

stříbrnou mincí (srv. Mt 17,24–27). I v našem životě nestačí jen rozpoznat, v čem spočívá pravý význam těch či oněch dubí, umocněných náležitě virtuálními ozvěnami bez pravidel a disponovanosti ovládat své nižší choutky. Nikdy se nemůžeme vyhnout jiné otázce: zda v mém srdci zní Ježíšovo slovo samotné.

30. neděle v mezidobí

Jedině láska odhaluje odpověď na všechna „proč“

Origenes má bystrý postřeh. Hřích zavřel Adamovi duchovní oči a místo nich mu otevřel oči tělesné. Podle něj má dva druhy očí: „Jedny se otevírají hříchem, druhé jsou ty, jimiž se Adam a Eva dívali před tím, než zhřešili.“ Když se farizeům a saduceům nepodařil lynč veřejným míněním, vyšlou farizeové doktora Zákona, učitele. I právem lze způsobit bezpráví. Již oslovení naznačuje záměr. V Matoušově evangeliu všichni, kdo Krista nazývají *učitelem* nebo *Mistrem*, nejsou jeho přáteli. Výraz „uvést do úzkých“ (πειράζων αὐτόν) v řeckém originále je stejný, jenž je užit v Mt 4, když ďábel pokouší Ježíše na poušti. Pokoušet je jednou z hlavních činností satanových. Vlastně nic jiného na práci nemá.

Pokušitel se ho ptá na látku probíranou v rabínských školách. Zákon se skládal s 365 příkazů a 248 zákazů. Převládající argument zněl asi takto: Největší zákon je ten, který zachovává i Bůh – sobota. Proč jej Ježíš, potažmo jeho učedníci nezachovávají?

Kristus zákon nikdy nezesměšňoval, ale interpretoval jej nově. Jeho odpověď se proto vymyká všem očekáváním; cituje a radikálně opravuje Dt 6,5. Dvojí láska, k Bohu a člověku, již není pouhé přikázání, ale základ života a forma životního stylu. Středem se stává srdce, jež je jednotícím ohniskem celého člověka. Vytváří jednotu. Buď tím, co děláme, milujeme, nebo ne. Toto pojetí jednoty života pochází pouze od Boha, který jediný je celý a celistvý v každém svém činu, gestu a myšlence právě proto, že je láska. Jedině láska vše sjednocuje: ne násilím a ne zvenčí, ale tím, že miluje.

Co znamená milovat *celou duší* (hebrejsky *nefeš*)? Znamená doslova dýchat s Bohem. Dech, který nám byl vdechnut, učinil z hmoty život, který patří Bohu. Dýchat, tedy milovat *celou duší*, znamená vracet zpět hmotu a tělo Bohu. Od Boha jsme vyšli, k Bohu se vracíme. A co nám říká sdělení: milovat *celou svou myslí*? Doslova se **vším svým mnohým, vším**, tedy *celou svou silou*? Ono vše znamená veškerý majetek, prostředky, to, čím vládneme, vše, co člověk má a čím je a co necháme proniknout duchem. Je tedy myslí vším zohledňující vztah k Bohu a bližnímu (Lv 19,18). Vystává zde jednota lásky, naplněná v Kristově božském lidství, kde bez rozdělení a protikladů existuje jedna láska k Otci a k člověku. V Getsemane se Kristus v jediné oběti vydává Otci tím, že se vydává Jidášovi a zbojníkům.

Neboť ne zákon zachraňuje, ale jediné láska má smysl, protože dává život. Odhaluje odpověď na všechna proč. Láskou vše dostává smysl, bez lásky zůstává

jen temnota. Jinými slovy: když voláme „**Abba, Otče**“ společně, a to i v napětí, v zápasech, které k tomuto nehotovému životu směřujícímu k dovršení nevyhnutelně patří, žijeme pro vzkříšení. Čekáme na svého Pána. Není-li mysl proniknuta láskou, rozděluje. Je kořenem všech odloučení, rozkolů a rozdvojení. A to je v podstatě velmi krátká, ale i výstižná definice ďábelského světa, který má jedinou perspektivu: sebezničení. Duši noří do tmy a celého člověka uvrhuje do světa temnot. Život spočívající na lásce perspektivu má. Láska nás nejen více spojuje s Bohem, ale činí nás člověkem k obrazu Božímu.

31. neděle v mezidobí

Ospravedlní nás snad loajalita k veřejnému mínění?

Seděli na Mojžíšově stolci, ale vůbec se mu nepodobali. To je velmi trefný Ježíšův pohled na dobové náboženské špičky. Copak se to stále – v té či oné podobě – neopakuje? Držet se svého teplého místečka a v hlavě střídat plány. Moc opíjí. Je výživnou půdou pro růst úmyslů způsobit jinému škodu, závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo milcům neoprávněný prospěch. A posedlí mocí především nedělají to, co sami učí a vyžadují od druhých. Zde se skrývá věčné pokušení nás všech v životě církve: oddělovat učení od života. U Boha je to pravý opak: Jeho rozhodnutí jsou dějiny; to, co říká, se děje. Mezi slovem a dějinami, životem, je tato absolutní jednota: vše, co je řečeno, je vidět, stává se zjevným a na konci časů bude rovněž odhaleno. Boží slovo je fakticky jedna drobná či závažná epizoda za druhou, jedna denní či světová událost za druhou. Slovo se stává kontemplací dějin.

Je plné síly, proniká a pronáší soud (Žd 4,12). Pavel ho představuje velmi živě: „Když jsme vám přinesli evangelium, nebyla to jen pouhá slova, naopak: bylo to provázeno projevy moci, činností Ducha Svatého a hlubokým přesvědčením.“ (1Sol 1,5) Mění dějiny, protože mění člověka. Jak? Tím, že působí v člověku.

Proto je Kristova obžaloba zákoníků a farizeů, kteří ze slova učinili pouhý lidský výtvor podléhající jejich výkladům, velmi závažná. Lidské slovo totiž vytváří lidské skutky a jednání, a ty se řídí logikou odměny a proměňují se v moc. Bez ducha života se slovo stává normou a už nemůže přinášet život. A to do té míry, že když přijde Kristus, který je pravým životem, jsou nesmírně rozmrzelí, protože nevědí, kam život zařadit. Jsou plní medu. Všechna jejich prázdná slova a modlitby jsou v těchto malých krabičkách, jimiž se zdobí, aby ukázali, jak jsou dobří. Vše hrají. Život se stává pouhým jevištěm, které je uzavírá v jejich falešném uvažování a brání jim život založený na vzkříšení prosadit. Hrají jen divadlo.

Lze pochybovat o tom, že právě toto se snadno může stávat nejzhorbnější nemocí církve? První čtení brojí proti pastýřům, kteří přesně toto dělali: Redukovali Boží slovo na pouhé učení, přesněji „byli jste straniční ve výkladu“. Předkládali pouhé názory. Proto je Kristovo varování tíživé: Mělo by nám dát výstrahu. Rozsvítit signálku, zda náš vnitřní kompas není porouchán. Našpicujme uši.

Existuje jen jedna cesta: Slovo působící v nás, Kristus v nás. To je jediný život, který je nám dán. V křesťanu, v kterém proudí Kristův život, tryskají i Kristovy myšlenky. A ty jsou doprovázeny tím, co Kristus cítí a jak smýšlí. Ježíšovy skutky budeme moci konat jen tehdy, když zůstaneme do něj vstřípeni. Protože Slovo a událost, Slovo a dějiny, Slovo a život jsou naprosto neoddělitelné.

Mojžíš mluvil ze zkušenosti Božího působení, věděl, že to byl Bůh, kdo zachránil lid. Jeho učení vzniklo z této vzpomínky, ale zákoníkům a farizeům chybělo právě toto uvažování, které by vycházelo ze vzpomínky na Boží dílo vykonané s milosrdenstvím vůči svému lidu. Milosrdenství utváří apoštolský styl práce: „Počínali jsme si mezi vámi tak něžně, jako když matka hýčká svoje děti,“ říká apoštol. A Ježíš se zastal těch, kteří zákoníky a farizeje pohoršovali. A stal se v jejich očích skandálem, protože nebyl opatrný a prozíravý. Není tato moudrost světa spíše mlhou, zatemněním a zpronevěrou? Nebo si myslíme, že loajalita k veřejnému mínění nás ospravedlní?

32. neděle v mezidobí

Pochodně prozíravých

Eschatologická témata závěru liturgického roku nás uvádějí do tajemství, kdo si odnese palmu vítězství. Vedeme rozpravu o tom, jak neupadnout do hlouposti a nevědomosti, co se týká naléhavé prosby, kterou vyslovuje Boží lid bezprostředně před lámáním chleba při slavení eucharistie: „S nadějí očekáváme požehnaný příchod našeho Spasitele Ježíše Krista.“ Pozitivně řečeno: uchová si prozíravost. Obraz ženicha a nevěsty ve Starém zákoně odkazuje na smlouvu mezi Bohem a člověkem. Ta přináší pevnou půdu pod nohama: sounáležitost. Člověk tvořící s Bohem vzájemnost se neztratí. Nezbloudí ve světě, nezmizí v davu, nevyklouzne mu ani jeho vlastní duše do propastí temného Já. Ježíš tuto moudrost světa – kde je člověk epicentrem všeho – přišel vyvrátit a proměnit ji v bláznovství. Moudré panny nedrží v rukou malé svíčky. To není žádný lampionový průvod. Drží pochodně, z nichž šlehá plamen, který nelze uhasit. Jejich uvažování vychází z dovršení: pro ně setkání s Ženichem předjímá všechno, co tomu předchází. Hřebem do rakve očekávání Ženicha je rozumování, které se zabývá vlastní niterností nebo se rozhoduje pro vedlejšáky, které s příchodem nijak nesouvisejí. Ale jak v tomto svatém zápasu hořícího srdce nepropadnou nadužívanému slovu laskavost. Vyčpělé křesťanství je nahrazeno asertivitou či jinými náhražkami konzumní spirituality, v nichž je vše důležitější než Ženich.

Jedna věc je zvláštní: Jistě, že Ženich přichází jako zářný Síríus pro svoji Deničku. Podobenství však hovoří o světle, které má osvětlovat Ženicha. Život založený na vzkříšení nese v sobě známky budoucí slávy, které odzrcadlují dovršení všeho v Kristu. Nakonec ale naše světla, i když s nimi máváme jako s pochodněmi, vyblednou před září Zmrtvýchvstalého. Nemáme opouštět naše skutky pro Boha a bližního, které přibližují krásu Boží tváře. Prozíravost chrání očekávání ještě většího světla.

Olej, z něhož lampa čerpá své světlo, je podle otců církve láska; ne jakákoli láska. Nýbrž láska – ovoce Ducha. Lásku vlévá do našich srdcí Duch Svatý. Když obdivujeme rozmanitost a překvapivost lásky, můžeme kontemplovat Ducha Svatého, jednoho v druhém.

Pojďme ještě hlouběji do našeho podobenství. Izrael byl vyvolen, aby připravil cestu Mesiáši, aby na něj čekal a poznal ho jako pravého Ženicha. Nám se může zdát, že se Ženich opoždí. Jen čeká na naši přípravu. Zde stojí před námi osobní rozhodnutí: Utváří můj život čekání na Ženicha, nebo jsem si jistý svými vlastními kalkulacemi? Smyslem křesťanského života je získávat Ducha Svatého, nechat v sobě bydlet stejného Ducha, který sdílí i v Ženichově Srdci. Pak budeme mít

stejný dech, jaký má Ženich. A jeho příchod nepropásneme. Otec dá Ducha těm, kdo ho o něj prosí. A prosba je počátkem moudrosti, protože bere v úvahu konečné setkání.

33. neděle v mezidobí

Pohlédneme na druhé z jiné strany

Spíše než podobenstvím je dnešní úryvek slavnostní deklarací. S námi je to tak, „jako je to s jedním člověkem, který se chystal na cesty“ (Mt 25,14). V životě křesťana je tomu tak. A ne jinak. U Boha je slovo a čin jedním. Jsou jedno a totéž v rozdílnosti nahlížené z naší strany. Proč je nám cesta dána? Je nám dáván ještě čas k obrácení. Je naléhavě krátký.

Hřivna (čili talent; 91 kg zlata) byla mírou odpovídající hodnotě, která běžnou představivost přesahovala. Ocítáme se v národní bance s pokladem ve zlatých cihlách. Pro řemeslníka byla jedna hřivna v nedohlednu, i kdyby každý krejcar desetkrát obrátil. Milosrdenství Boží nelze měřit lidskými měřítky. Jedná se o závratné, přímo nezměrné bohatství. Náš Pán toto bohatství rozdal mezi nás na přesně vyměřené údobí. Tou dobou je jeho druhý příchod ve slávě (Mt 25,14). Kdo našpicuje uši, aby slyšel Pánova slova v srdci, kdo zbystří zrak, aby objevoval svěřené bohatství, přicházení Páně nepřikryje pláštěm zapomnění. Kdo si sedí na uších nebo má klapky na očích, na Kristův příchod nečeká. „Onen den Páně přijde jako zloděj v noci“ (1Sol 5,2).

Největším darem je život založený na vzkříšení. Tento život v nás se nám stává zjevným v darech a plodech Ducha. Co s nimi? Dobře investovat. Čekat aktivně. Vyhlížet. Proč si člověk darů nevšímá? Odhlédneme-li od Pokušitele, který nám mnoha rafinovanými způsoby nabízí zdání, překážka je v nás. O duchovních věcech často jen žvaníme, dokud Bůh sám neodkryje naši nahotu (Ez 16). Obdarování zavazuje, chceme si ponechat volnou ruku. A náš život? Stále více se zauzlovává. Kdo vezme dar vážně, začne se podobat dárce. Je-li pro nás talent darem Království, který nám nebeský Otec dává v našich přirozených schopnostech, s nimiž se rodíme, jsou v našich genech, charakteru, pak vše, co děláme, nás uvádí do společenství s Bohem a lidmi. Stáváme se součástí něčeho většího, než jsme my sami. Díky obdrženým darům se můžeme více stávat součástí Království. Co to znamená? Více se těmito darům podobat. Dar nás uchvátí, v něm nás dárce objímá. To je zisk, úrok, který sklízíme. Dary přejdou do Božího království. Jsem proměňován a přetvářen z jednotlivce zahleděného do sebe v osobu církve, komunity, společenství, nebe i země sjednocené v Kristu (Ef 1,10). Ziskem je mé lidství proměněné ve statky Božího království, které jsem přijal pro druhé. Mám dary ne pro sebe, nýbrž pro druhé. Jen tak mě tyto dary zachrání, jinak jsou k ničemu.

„Služebník špatný a líný“ (Mt 25,26) je třetí postavou, kolem níž se vše točí. Strachem zůstává přikován k zemi. Hospodin žádá nemožné věci? Na životní úkol, který nám byl svěřen, nejsme sami. Není to hlavní důvod pro změnu pohledu na ty, kteří jsou kolem mě? Čekají na naše dary. Ale nejen to. Chtějí pocítit, že jsou užiteční. V každém, i v tom nejbližším, je ukryt dar od Boha. Pro mě. Pro nás. Až do jaké hloubky sahá naše obrácení. Dary, které kořistíme pro sebe, se mohou snadno stát propastnou záhubou. Není-li v nás horlivost, s kterou když čekáme na Pána, všechno je jen pro mne, pro nás. Čekání na Pána v nás rozněcuje touhu zcela se vydat pro druhé. Čím je náš život v kostce? Projevem toho, co jsme obdrželi při zrození a při křtu. Obdrželi jsme s užitkem k životu jen to, co odevzdáváme druhým. Všechny své síly, všechny své dary, vše, čím jsme.

Slavnost Krista Krále

Kristus s hluboce lidskou laskavostí

Je dnešní generace méně odolná vůči vnějším vlivům, nevěří si, je snadno zranitelná? Shodneme se na tom, že trpí neschopností se soustředit, je zavalena informacemi, strádá nekončícím proudem smyslových vjemů, zápasí s nezdravým sklonem k dokonalosti, těžko snáší podřízené postavení. Zajištěné osobní přesvědčení pro ni mnoho neznamena, důležitější je skupina, ke které patří. Hledá v ní úkryt, utíká do své privátní, pečlivě střežené ulity před názorovými střety, s nimiž si neví rady. Studenti žijí s online šikanou a tolerují vysokou míru obtěžování a digitálního zneužívání. Nemají rádi kontrolu, hledají vztahy.

A této mladé generaci přistupuje Kristus sice s královskou, ale hluboce lidskou laskavostí, která si je vědoma vážnosti, povinnosti a vznešenosti každého. „Budu hledat ztracené, zpět přivedu rozptýlené, obvážu zraněné, posílím slabé, budu střežit tučné a silné, pást je budu svědomitě.“ (Ez 34,15) Ježíšovi nejsou neznámy situace, které člověk prožívá v pekelných mukách, kdy se člověk cítí být trestán již jen tím, že musí žít. Dodejme: kdy nám zbývá „pláč a skřípění zubů“ (Mt 24,51) Sebejisté generaci dospěláků, tedy zákoníkům, představeným a velekněžím, těm, kdo mají na starosti, Ježíš říká: „Podobáte se obíleným hrobům: zvenčí se zdají pěkné, ale uvnitř jsou samé kosti z mrtvých a všelijaká nečistota.“ (Mt 23,27) A snaživcům a kariéristům adresuje zlověstně znějící slova: „Neznám vás“ (Mt 25,12). V podobenství o hřivnách se obrací k pokřtěným, ke křesťanům: vnímejte, co je vám darováno, střežte obdarování a čekejte na Pána. Mějte již nyní radost z jeho slavného příchodu (Mt 25,21.23). Nad tím vším nám dnešní evangelium vykresluje obraz soudu ve dvou dějstvích. Prvá scéna odkrývá slávu a moc Syna člověka, Krista, obklopeného září, nádherou a mocí. A všude kolem vidíme všechny národy. Je zde izraelský lid (λαός) a pohanské národy (ἔθνος). Žijeme s tím, co jsme zdělili, neseme si rozdílné biologické i sociální danosti. Všechny rozdíly nakonec budou v Kristu překonány, přetaveny, proměněny, a to s královskou laskavostí k jednomu každému z nás. Tato proměna světa začíná velmi prostince: nestrojenou otázkou, zda jsem viděl v druhém ještě někoho jiného než sám sebe. Jen tak poznáme Krista. A to je druhá scéna. Nestačí soucit, jímž reagujeme na podněty vůle vycházející z naší zraněné přirozenosti. Obvykle usiluje o dobro sebeprosazením. Otevřeně: Nechceme jen uchlácholit sami sebe? Věc je jinak postavená: Bůh se v osobě svého Syna ztotožňuje se zkoušenými lidmi. Hladoví, žízniví, nazí, věznění. Nádhra, sláva a moc Krista krále je ztotožněna s žíznivým, hladovým, uvězněným, tedy se zlým, nemocným, tím, kdo se nemůže hýbat. To je šťastná a dobrá zpráva! Bůh a člověk již nejsou odděleni.

Soud nad světem vykonáváme sami. Není v obláčcích nad námi. Je ve způsobu, jak sytíme, občerstvujeme a přikrýváme důstojností druhé. Klíčem k úspěchu u soudu je Ježíš: „Ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby.“ (2Kor 8,9). Pro nás budou soudem hřivny, které jsme dostali. Tuto druhou scénu máme mít před očima, když rozvažujeme, jak chceme stát před tváří Boží. Nejde o nějakou asketickou teorii. Jde o něco jiného. Co je v sázce? Být oním kvasem a solí společenství, lidství, které ví, že život jednoho je spojen s životem druhého. Jinými slovy: jde o průzračnost života. Kdo ji má zpřítomnit těm, kdo nepoznali Krista, kdo neměli milost křtu? Nedívejme se za sebe, že tam někoho najdeme. Řada je nyní na nás. Nebo chceme, aby nás soud tlačil na srdci jako noční můra?